Rekenkameronderzoek 2025

Welzijnsbeleid en beheer binnensportaccommodaties uitgevoerd door Menswel

Rekenkamer
Echt-Susteren

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

Deel 1: Bestuurlijke nota 5

1. Inleiding op het welzijnsbeleid en de prestatieafspraken met Menswel 6
   - 1.1 Beleid 6
   - 1.2 Prestatieafspraken met Menswel 7
   - 1.3 Onderzoeksopzet 7

2. Resultaten op hoofdlijnen 8
   - 2.1 Normenkader 9
   - 2.2 Oordeel op de onderzoeksvragen 10

3. Conclusies 14

4. Aanbevelingen 17

Deel 2: Nota van bevindingen 19

1. Inleiding onderzoek 20
   - 1.1 Introductie 20
   - 1.2 Doelstelling van het onderzoek 21
   - 1.3 Normenkader en factoren bij de beoordeling van beleid en uitvoering 22

2. Het beleid van de gemeente 23
   - 2.1 De basis van het welzijnsbeleid 24
   - 2.2 De basis van het beleid sport en bewegen en het beheer 26
   - 2.3 De uitvoering weergegeven in de documenten van de P&C-cyclus 27
   - 2.4 De Stichting Menswel in de gemeente Echt-Susteren 28
   - 2.5 De totstandkoming van het werkplan van Menswel 29

3. Het werkplan en de uitvoering 31
3.1 De opdracht 32
3.2 De verantwoording van de uitvoering 34
3.2.1 De verantwoording van het opbouwwerk in de triaalrapportage 34
3.2.2 De verantwoording van de overige onderdelen 35
3.3 Kwantitatieve verantwoording en kwalitatieve verantwoording 37
3.4 De kijk op Menswel door inwoners, raadsleden, bestuurders en beleidsmedewerkers 38

4. De rol van de gemeenteraad 39

5. Beoordeling normenkader bij het beleid 41
5.1 Oordeel op de onderzoeksvragen 43

Bijlage 1. Gesprekspartners 48

Bijlage 2. Documentenlijst en literatuurlijst 49

Bestuurlijke reactie 50

Reactie rekenkamer 54

Voorwoord rekenkamer Echt-Susteren

Het behoud en bevordering van het welzijn van de inwoners is een belangrijke taak van een gemeente. Hoe is het beleid omschreven en hoe wordt er aan gewerkt in Echt-Susteren zijn dan voor de rekenkamer logische vragen voor een onderzoek. De wens van raadsleden om meer zicht te krijgen op de uitvoering van het welzijnsbeleid door de welzijnsinstelling Menswel past hierin.

Omdat Menswel voor de gemeente zowel welzijnswerk uitvoert als ook een deel van het sportbeleid én het beheer van de binnensportaccommodaties is dit laatste aspect ook toegevoegd aan het onderzoek.

Het rekenkameronderzoek richt zich op de vraag: faciliteert het welzijnsbeleid en het beleid beheer binnensportaccommodaties de lokale beleidsuitvoerder Menswel om gewenste resultaten te boeken? De rekenkamer zocht naar de beschrijving van de doelen, het formuleren van de beoogde effecten om zo de doeltreffendheid van de inspanningen zichtbaar te maken. Hoe komt het beleid tot stand? Is er sprake van een opdrachtgever en een opdrachtnemer? Met doeltreffendheid wordt bedoeld: de mate waarin de gewenste prestaties en de beoogde maatschappelijke effecten en gestelde doelen van het beleid daadwerkelijk worden behaald. Het resultaat van het onderzoek levert gegevens op, die de uitvoering van het beleid helder maken en verschillen tussen beleid en uitvoering inzichtelijk maken.

Om de doeltreffendheid van de prestatieafspraken te beoordelen, bekijken we hoe het beleid en de prestatieafspraken met Menswel tot stand zijn gekomen en in hoeverre doelstellingen worden gerealiseerd. We geven aan wie er bij betrokken zijn.

We kijken ook naar de positie en invloed van de gemeenteraad.

Het onderzoeksrapport is bestemd voor de gemeenteraad, het college en de organisatie van de gemeente Echt-Susteren. Het is ook voor de uitvoeringsorganisatie Menswel bruikbaar omdat zij mede het beleid opstelt en het ook uitvoert. Het rapport bestaat uit twee delen. Deel 1, de bestuurlijke nota. In dit deel komen op hoofdlijnen de resultaten van het onderzoek van de rekenkamer aan de orde met daarbij de conclusies en aanbevelingen. Deel 2, de nota van bevindingen. In dit deel zijn de onderzoeksgegevens, analyses, de inbreng van de gesprekspartners en achtergrondinformatie terug te lezen, die de basis vormen voor de conclusies en aanbevelingen. Deel 2 geeft nadere informatie over de breedte van het brede thema welzijn, sport en beheer binnensportaccommodaties. Veel facetten van het beleid zijn vervat in tal van gemeentelijke maar ook regionaal en landelijk ontwikkelde documenten.

De rekenkamer richt een woord van dank aan de raadsleden, collegeleden, de ambtenaren, de directeur/bestuurder van Menswel en al zijn collega's die hebben bijgedragen aan het vergaren van informatie, het presenteren van ervaringen, het aangeven van meningen en visies op dit onderwerp.

Het college van burgemeester en wethouders heeft begin juli een bestuurlijke reactie gegeven op de conclusies en aanbevelingen. Het rapport met deze reactie en een slotreactie van de rekenkamer wordt nu aangeboden aan de gemeenteraad.

Rekenkamer Echt-Susteren, 15 juli 2025

Stef Strous

Deel 1 Bestuurlijke nota

1. Inleiding op het beleid en prestatieafspraken met Menswel

1.1 Beleid

Het welzijnsbeleid en het beleid sport en bewegen van de gemeente Echt-Susteren is in meerdere documenten omschreven.

De basis van het welzijnsbeleid is vervat in het regionale document **Het beleidskader Sociaal domein Midden-Limburg Oost 2020-2028:** het werken aan de zelfredzaamheid van inwoners in hun eigen omgeving en participatie ("iedereen doet mee") in een sterke samenleving met mensen die oog hebben voor elkaar.

Het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026, Eenheid door vertrouwen, wordt het bovenstaande toegespitst:
- "Onze gemeente blijft een sociale gemeente voor de inwoners die ons extra hard nodig hebben."
- "De mogelijkheden en kosten om cultuur en sport toegankelijker te maken voor kwetsbare volwassenen worden in kaart gebracht. "
- "De sociale wijkteams worden gecontinueerd en geprofessionaliseerd". Door het sociaal wijkteam wordt integraal gewerkt en vanuit inclusie.

De gemeentelijke programmabegroting 2025 wordt het bovenstaande in een woord samengevat 'Meedoen'. Waar het in het Hoofdlijnenakkoord zich beperkte tot kwetsbare volwassenen, geldt meedoen in de programmabegroting voor iedereen, jong en oud, ongeacht zijn maatschappelijke of economische positie, ongeacht of iemand beperkingen ondervindt of niet.

In het visiedocument **Het toekomstbeeld toegang Sociaal Domein Echt-Susteren** is de kern van het gemeentelijk beleid vertaald naar de plaats en rol die de uitvoerders moeten innemen: "Een sterke integrale brede basisvoorziening; dichtbij, betrokken en proactief!".
In het Projectplan **'Doorontwikkeling sociaal domein - lokale sociale basis'** wordt de visie nader geïllustreerd met een piramide. Een sterke sociale basis die uitgaat van preventie en zelfredzaamheid. Waar nodig lichte ondersteuning en zo gespecialiseerde zorg vervangt.

In Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA 2024-2026) staat een gezonde bevolking in 2040 centraal. De thema's welzijn en sport raken elkaar.

De kaderstellende nota Sport- en beweegbeleid 2025-2030
De gemeente gaat het lokale sportakkoord en preventieakkoord verbinden met een focus op gezondheid. Ze wil meer onderlinge samenwerking organiseren. Kern van het beleid: Sport en bewegen voor iedereen, speciaal ook kinderen en jongeren.

Huur- en exploitatieovereenkomst Menswel Sport en de gemeente Echt-Susteren
Doel van de overeenkomst is het vastleggen van de verhoudingen om de hoge standaard van het voorzieningenniveau van de binnensportaccommodaties voor de profitorganisaties, non-profitorganisaties en de bezoekers gebruikers van de accommodaties overeind te houden.

1.2 Prestatieafspraken met Menswel

Menswel
Menswel is een belangrijke partij voor de uitvoering van het beleid. Menswel kent een breed palet van uitvoeringstaken, waaronder de exploitatie van de gemeentelijke binnensportaccommodaties en jongerencentra, de inzet van combinatiefunctionarissen, het jongerenwerk, het opbouwwerk en de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Het is volgens de gemeente deze brede taakstelling die Menswel in staat stelt om verbindingen te leggen tussen sport & bewegen, cultuur, gezondheid & preventie en de sociale basis.

De gemeente stelt bij de prestatieafspraken een aantal eisen waaraan de instelling bij de uitvoering moet voldoen. Zoals wat wil de gemeente bereiken en hoe moet er over worden gerapporteerd?

In de praktijk komt Menswel met een voorstel over de uit te voeren taken, in samenspraak de ambtenaren. In triaalrapportages wordt 3 keer per jaar verantwoording afgelegd over hetgeen is gedaan en bereikt.

1.3 Onderzoeksopzet

De doelstelling van het onderzoek is de doeltreffendheid van de uitvoering van het welzijnsbeleid en het beleid van het beheer van de sportaccommodaties door Menswel voor de gemeente Echt-Susteren te beoordelen.

Het resultaat van het onderzoek levert gegevens op, die het beleid en de uitvoering duidelijk maken en verschillen tussen beleid en uitvoering op tafel leggen. Het resultaat levert dus inzicht op in de doeltreffendheid van beleid.

Een belangrijke uiting van de uitvoering van beleid wordt zichtbaar in het werkplan van Menswel en de zogenaamde triaalrapportages die Menswel aan de gemeente aanlevert.

De hoofdonderzoeksvragen van het onderzoek

De volgende hoofdonderzoeksvragen staan centraal:

1. Hoe is de welzijnsbeleid en het beleid van het beheer van de binnensportaccommodaties van de gemeente tot stand gekomen?
2. Hoe zijn de jaarlijkse prestatieafspraken tot stand gekomen?
3. Worden de doelen van het beleid in de vorm van de uitvoering door Menswel gehaald?
4. Worden de afspraken vastgelegd in het werkplan gehaald?
5. Wat is de rol van de gemeenteraad?

De beoordeling richt zich op de totstandkoming en het behalen van de doelen en afspraken. Hiervoor is een normenkader opgesteld waarin de belangrijkste aspecten van totstandkoming en uitvoering zijn opgenomen. Het gebruikte normenkader is uitgewerkt en verder toegelicht in de Nota van Bevindingen, Deel 2 van dit rapport. In het volgende hoofdstuk vatten we dit samen.

2. Resultaten op hoofdlijnen

2. Resultaten op hoofdlijnen

2.1 Normenkader

Het normenkader gekoppeld aan de onderzoeksvragen:

Deelvraag	Norm
Beleid	
1. Hoe zijn het welzijnsbeleid en het sportbeleid tot stand gekomen?	• Het welzijnsbeleid is in beleidsnota's vastgesteld • De doelstellingen zijn duidelijk omschreven
Hoe is het beleid beheer binnensport-accommodaties tot stand gekomen?	• Het beleid voor beheer binnensport-accommodaties is in een beleidsnota vastgesteld • De doelstellingen zijn duidelijk omschreven.
2. Hoe zijn de prestatieafspraken voor Menswel tot stand gekomen?	• De prestatieafspraken zijn tot stand gekomen aan de hand van een gemeentelijke leidraad. • De prestatieafspraken zijn SMART geformuleerd.
Rol van de gemeenteraad	
Hoe is de gemeenteraad betrokken bij de totstandkoming van het beleid en prestatieafspraken met Menswel?	• De raad heeft duidelijke kaders gesteld op basis van voldoende informatie. • De raad is betrokken bij het opstellen van de doelstellingen. • De raad is op de hoogte van de gemaakte prestatieafspraken met Menswel.
Uitvoering	
3. Worden de doelen van het beleid gehaald als het gaat om de prestatieafspraken met Menswel?	• De procesdoelen (de wijze waarop de prestatieafspraken zijn gemaakt, evaluatie, koppeling aan beleidsdocumenten) op basis van het beleid zijn gehaald. Uitgesplitst naar: - welzijnswerk - beheer van de binnensportaccommodaties. - sport
4. Worden de prestatieafspraken, te leveren door Menswel, gehaald?	• De inhoudelijke doelen van de prestatieafspraken zijn gehaald. De doeltreffendheid wordt aangetoond.
Rol van de gemeenteraad	
Hoe is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het beleid en de prestatieafspraken met Menswel?	• De informatie is voldoende om de controlerende rol in te vullen. Resultaten zijn gerapporteerd. • De raad heeft de mogelijkheid tot bijsturing. • De raad maakt gebruik van de mogelijkheid tot bijsturing.

Bij de beoordeling van de normen worden de volgende categorieën gebruikt:

- Er wordt grotendeels voldaan aan de norm.
- Er wordt gedeeltelijk voldaan aan de norm.
- Er wordt niet/ nauwelijks voldaan aan de norm.
- Het behalen van de norm ligt in de toekomst.

2.2 Oordeel op de onderzoeksvragen

Per deelvraag en per geformuleerde norm wordt hierna een oordeel gegeven. In hoofdstuk 3 van de Nota van Bevindingen is het oordeel over de onderzoeksvragen gedetailleerd weergegeven.

Beleid: Hoe zijn de welzijnsbeleid en sportbeleid tot stand gekomen?
Hoe is het beleid beheer binnensportaccommodaties tot stand gekomen?

- Het welzijnsbeleid is in beleidsnota's vastgesteld.

Het welzijnsbeleid is in een tal van documenten vastgelegd. Sommige op basis van een regionale visie, andere op basis van lokaal beleid. De bestuurders en de beleidsmedewerkers van de gemeente geloven meer in pragmatisme en komen met Menswel tot werkplannen. De directeur Menswel hecht aan een duidelijk omschreven sturing vanuit de gemeente.

Het sport- en beweegbeleid 2025-2030 is recent ook vastgesteld en legt een directe relatie met het welzijnsbeleid. De verwachtingen van de gemeente en Menswel zijn hooggespannen om het beleid te gaan vertalen in uitvoeringsprogramma's.

- De doelstellingen van het welzijnsbeleid zijn duidelijk omschreven.

De doelstellingen zijn in meerdere documenten omschreven, zoals in paragraaf 1.1 bondig is weergegeven en in Deel 2 in 2.1 uitgebreid. Het gaat om de sociale basis, die vanuit preventie, zelfredzaamheid, 'omkijken naar elkaar' en lichte ondersteuning het beroep op gespecialiseerde zorg voor een deel overbodig maakt.

De doelstellingen zijn helder en in het Visiedocument[1] toegespitst op de rol die de uitvoerder moet innemen.

In enkele andere begrippen wordt de kern van het beleid ook aangegeven: 'Meedoen' van alle inwoners, het bieden van een integrale proactieve basisvoorziening en vangnet voor wie hulp nodig heeft (dichtbij, betrokken en proactief).

Menswel weet wat de doelstellingen zijn en vertaalt die in coproductie met de gemeente tot een werkplan.

De doelstellingen van sport- en beweegbeleid zijn duidelijk omschreven. Sport en bewegen voor iedereen, speciaal ook voor kinderen. Benutten van maatschappelijke meerwaarde van sport voor gezondheid, sociale samenhang en participatie.

Beleid: Hoe zijn de prestatieafspraken met Menswel tot stand gekomen?

- De prestatieafspraken zijn tot stand gekomen aan de hand van een gemeentelijke leidraad.

De prestatieafspraken zijn in samenspraak met Menswel tot stand gekomen in een werkplan aan de hand van een gemeentelijke leidraad van 6 vragen.

De bestuurders van de gemeente verschillen van mening of er sprake is van opdrachtgever- opdrachtnemer verdeling. Men erkent dat veel van wat beoogd wordt, gebaseerd is op praktijkervaringen van Menswel.

De beleidsmedewerkers spreken van coproductie met Menswel bij het tot stand komen van het werkplan.

De prestatieafspraken voor het beweeg- en sportbeleid komen in het op te stellen uitvoeringsprogramma.

[1] Visiedocument Het toekomstbeeld toegang Sociaal Domein Echt-Susteren

- De prestatieafspraken zijn SMART geformuleerd.

De afspraken zijn specifiek (S) acceptabel (A), relevant (R) en tijdgebonden (T) omschreven, maar niet steeds meetbaar (M). Als voorbeeld van wat niet of verkeerd meetbaar is:

Wanneer dienen de prestaties geleverd te zijn?	Per activiteit worden de uren van de professionals weergegeven en het aantal weken per jaar dat ze ingezet worden.

De bestuurders en beleidsmedewerkers geven aan dat het meetbaar maken in het welzijnsbeleid moeilijk is. Wel wordt door zowel Menswel als de gemeente aangegeven dat er meetbare afspraken te formuleren zijn, zoals bij 'Waar staat je gemeente' en de Universiteit van Amsterdam samen met Sociaal Werk Nederland.

Voor het beweeg- en sportbeleid worden in het op te stellen uitvoeringsprogramma aangescherpte prestatieafspraken geformuleerd.

Beleid: Hoe is het beleid van het beheer van de binnensportaccommodaties door Menswel tot stand gekomen?

- Het beleid van het beheer van de binnensportaccommodaties is vastgesteld.

Het beleid is in een huur- en exploitatieovereenkomst met Menswel weergegeven en wordt steeds teruggekoppeld via het jaarverslag.

- De doelstellingen van het beheer van de binnensportaccommodaties zijn duidelijk omschreven.

De doelstellingen spreken voor zich.

- De hoge standaard overeind houden van het voorzieningenniveau van de binnensportaccommodaties voor organisaties en gebruikers.
- Het op zorgvuldige wijze beheren, onderhouden en exploiteren van de binnensport-accommodaties met tarieven die in een juiste verhouding staan tot de geboden kwaliteit.
- Een betaalbaar, hoog kwalitatief aanbod van sport- en beweegprogramma's realiseren ten behoeve van diverse doelgroepen en leeftijdscategorieën.

Beleid: Hoe zijn de prestatieafspraken met Menswel Sport voor beheer binnensportaccommodaties tot stand gekomen?

- De prestatieafspraken zijn tot stand gekomen aan de hand van een gemeentelijke leidraad.

De prestatieafspraken zijn in de huur- en exploitatieovereenkomst vastgelegd. De gemeente geeft aan dat de afspraken zullen worden aangescherpt.

- De prestatieafspraken zijn SMART geformuleerd.

De afspraken zijn SMART geformuleerd en worden getoetst zoals bij de doelstellingen verwoord.

Rol gemeenteraad bij de beleidsvorming: Hoe is de raad betrokken bij de totstandkoming van het beleid en prestatieafspraken met Menswel?

- De raad heeft duidelijke kaders gesteld op basis van voldoende informatie.

De genoemde beleidsdocumenten zijn allemaal aan de raad aangeboden. Soms voor de kaderstelling soms om vast te stellen. Ook de programmabegroting en het hoofdlijnenakkoord zijn voorgelegd.

Voor het bestuur en de beleidsmedewerkers is het werkplan van Menswel een belangrijk beleidskader, waarin (nieuwe) beleidszaken vervat worden. De gemeenteraad krijgt het werkplan niet voorgelegd voor kaderstelling.

Het sport- en beweegbeleid 2025-2030 is via een kaderstellende raadsnota aan de raad voorgelegd. Het college gaat aan de gang met een uitvoeringsprogramma. Hierover wordt de raad te zijner tijd geïnformeerd via een raadsinformatiebrief

Al lang bestaat er een huur- en exploitatieovereenkomst Stichting Menswel Sport. Hierin is al jaren geen aanpassing geweest. Dit gaat wel gebeuren.

- De raad is betrokken bij het opstellen van de doelstellingen.

Het werkplan van Menswel wordt niet aan de raad voorgelegd; hiermee is de raad niet betrokken bij de specifieke doelstellingen.

- De raad is op de hoogte van de gemaakte prestatieafspraken met Menswel.

De prestatieafspraken staan vervat in het werkplan Menswel. De raad krijgt hier geen exemplaar van toegestuurd.

De raad zal te zijner tijd wel in kennis worden gesteld van de inhoud van het uitvoeringsprogramma Bewegen en Sport via een raadsinformatiebrief.

Uitvoering: Worden de doelen van het beleid gehaald als het gaat om de prestatieafspraken met Menswel?

- De procesdoelen (de wijze waarop de prestatieafspraken zijn gemaakt, evaluatie, koppeling aan beleidsdocumenten) op basis van het beleid zijn gehaald.

De gemeente heeft de toetskaders aangegeven. Menswel rapporteert via het jaarverslag en de Triaal-rapportages.

In de prestatieafspraken in het werkplan is de link naar de beleidsdocumenten niet een op een te leggen.

De omschreven doelen (los van de beleidsdocumenten, geïnitieerd op pragmatisme) worden duidelijk omschreven vertaald in uit te voeren opdrachten. Deze worden grotendeels ook zo verantwoord. Op onderdelen zijn de resultaten niet omschreven en wordt kwantitatief in aantallen deelnemers gesproken en niet in termen van bijvoorbeeld beleidsdoel 1: Inwoners zijn zelfredzaam. Meer inwoners hebben de vaardigheden om te kunnen gaan met de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.

Vandaar dat Menswel streeft naar meer storytelling als manier om resultaten te laten zien. Ook mikt zij op effecten van Sociaal Welzijn Nederland, die helpt met het tastbaar maken van effecten van het werk.

- De doelen voor de werkterreinen van de uitvoering door Menswel zijn behaald.

Op alle 4 de terreinen (het opbouwwerk, het steunpunt Vrijwilligerswerk, de clientondersteuning en Jeugd en jongerenwerk) worden doelen gerealiseerd. De rekenkamer kan deze niet exact beoordelen omdat ze niet allemaal worden verantwoord of de resultaten zichtbaar zijn gemaakt.

Een aantal doelstellingen krijgen in de jaarrekening het predicaat continu en zijn niet daarmee niet te beoordelen.

De doelen voor het beheer van de binnensportaccommodaties zijn gehaald. Er is bij de gemeente wel behoefte de doelen bij te stellen en daarmee ook de prestatieafspraken.

Uitvoering: Worden de prestatieafspraken te leveren door Menswel gehaald?

- De inhoudelijke doelen van de prestatieafspraken zijn gehaald. De doeltreffendheid wordt aangetoond.

In paragraaf 3.2 worden de uit te realiseren prestatieafspraken van Menswel gelegd naast de schriftelijke verantwoording in de triaalrapportages en het jaarverslag. Niet op alle onderdelen wordt feitelijk verantwoord wat er is uitgevoerd. Voor een deel geschiedt dit in overleggen met de betreffende beleidsambtenaren of in de groepsbespreking van de triaalrapportages.

Op veel onderdelen is de inzet doeltreffend. Op onderdelen nog niet, maar streeft met name Menswel naar meer tastbare verantwoording.

Rol gemeenteraad: Hoe is de raad geïnformeerd over de uitvoering van de werkzaamheden van Menswel?

- De informatie is voldoende om de controlerende rol in te vullen. Resultaten zijn gerapporteerd.

  - De raad laat via de deelnemers aan het onderzoek weten een beeld te hebben van het functioneren van Menswel, zie 3.4.
  - Er is een toezegging om de raad te informeren over het uitvoeringsprogramma bewegen en sport
  - Er is in de Commissie Maatschappij het afgelopen jaar uitgebreid gerapporteerd over de wijkteams
  - Er is niet gerapporteerd over de triaalrapportages en over het jaarverslag van Menswel. In het hoofdlijnenakkoord is dit wel aangekondigd.
  - De raad ontvangt niet de jaarverslagen van Menswel. Ook niet bijvoorbeeld hetgeen opgehaald wordt over wat er leeft bij burgers in de wijken met de 'bakfiets'.
  - De raad ontvangt niet de inzichten uit 'de storytelling'. Het met andere woorden beschrijven van de effecten van de inspanningen van het welzijnswerk.

- De raad heeft de mogelijkheid tot bijsturing.

In formele zin heeft de raad de mogelijkheid tot bijsturing in de kadernota en de programmabegroting, als daar op het onderdeel welzijn of sociaal domein of sport en bewegen of Menswel voorstellen worden gedaan.

Ook kunnen raadsinformatiebrieven van het college worden geagendeerd.

Op eigen initiatief kan er altijd iets geagendeerd of geïnitieerd met bijvoorbeeld een motie vreemd aan de orde van de dag.

- De raad maakt gebruik van de mogelijkheid tot bijsturing.

De raadsleden geven aan niet vaak bij te sturen. Tijdens de raadsvergadering in februari heeft de raad actief gereageerd op de kaderstellende nota Sport- en beweegbeleid 2025-2030. "Kom terug naar de raad als de hoeveelheid geld niet voldoende blijkt te zijn".

3. Conclusies

3. Conclusies

1. De doeltreffendheid van het welzijnsbeleid, beweeg en sportbeleid en beheer binnensportaccommodaties

De doelstelling van het onderzoek is de doeltreffendheid van de uitvoering van het welzijnsbeleid, het beweeg- en sportbeleid en het beleid van het beheer van de sportaccommodaties door Menswel voor de gemeente Echt-Susteren te beoordelen.

We trekken een conclusie op basis van drie vragen

1. Is het beleid zo geformuleerd dat de beoogde doeltreffendheid aantoonbaar is?
2. Is de uitvoering van het beleid in het werkplan van Menswel zo geformuleerd dat de doeltreffendheid aanwijsbaar is?
3. Wordt in de verantwoording van de uitvoering de doeltreffendheid zichtbaar, wordt deze aangetoond?

Conclusie 1a

Het welzijnsbeleid is zo geformuleerd dat het bij de juiste uitvoering doeltreffend kan zijn.

- "Onze gemeente blijft een sociale gemeente voor de inwoners die ons extra hard nodig hebben." 'Meedoen'. "Een sterke integrale brede basisvoorziening; Dichtbij, betrokken en proactief!".
- Een sterke sociale basis die uitgaat van preventie en zelfredzaamheid. Waar nodig lichte ondersteuning en zo gespecialiseerde zorg vervangt.

Het welzijnsbeleid is in meerdere documenten vastgelegd. In de planning en Control- cyclus wordt in de documenten gerefereerd aan deze documenten

- Dit spreekt de opmerkingen tegen van enkele bestuurders en ambtenaren (We hebben geen welzijnsbeleid en een 'hands-on' en pragmatische gemeente);
- De gemeente geeft aan dat er een benchmark (nulmeting) is op verschillende onderdelen van het beleid, waaronder: 'waar staat je gemeente'; toch wordt meermaals aangegeven dat effecten van welzijnswerk maar voor een deel zijn te meten. Men steunt het idee van weergeven van het welzijnswerk in het fenomeen 'storytelling';
- Menswel wil naast 'storytelling' zich nog extra inspannen door de instrumenten van de Universiteit van Amsterdam te gebruiken;
- Wat de gemeente in het welzijnsbeleid uitgevoerd wil zien, wordt verwoord in het werkplan van Menswel, dat samen met de gemeente wordt ingevuld. Drie keer per jaar rapporteert Menswel over de voortgang;
- Wat er precies gepresteerd moet worden is op de meeste onderdelen duidelijk;
- Menswel streeft naar nog meer inzichten;
- De verantwoording van wat er gedaan wordt is op veel onderdelen te relateren aan de geformuleerd doelen.

Conclusie 1b

Het beleid Sport en bewegen en het beheer binnensportaccommodaties is zo geformuleerd dat het bij een juiste uitvoering doeltreffend kan zijn.

Een gezonde bevolking in 2040; sport en bewegen voor iedereen, speciaal ook kinderen en jongeren.

Huur- en exploitatieovereenkomst Menswel Sport en de gemeente Echt-Susteren.

Doel van de overeenkomst is het vastleggen van de verhoudingen om de hoge standaard van het voorzieningenniveau van de binnensportaccommodaties voor de proforganisaties, non-proforganisaties en de bezoekers gebruikers van de accommodaties overeind te houden.

- Er is in 2025 beleid voor Sport en bewegen. Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma, waar meetbare afspraken komen voor de uitvoering voor Menswel;
- De uitvoering van het beheer geschiedt al jaren door een Huur- en exploitatieovereenkomst.

Conclusie 1c
De gemeente en de uitvoeringsinstelling Menswel komen tot een groot aantal meetbare uitvoeringsafspraken.

Menswel is beleidsvormer en uitvoerder. De relatie tussen de gemeente en Menswel is er formeel een van opdrachtgever- opdrachtnemer. De totstandkoming van het werkplan als opdrachtgevend document geschiedt in samenspraak en vooral ook door de inbreng van Menswel. De inbreng wordt gevoed door de ervaringen en constateringen van de medewerkers in de wijken. En op basis van landelijk geopperd beleid, zoals de GALA Spuk regeling.

Het Sport- en beweegbeleid krijgt met een uitvoeringsprogramma de kans om te komen tot doeltreffende afspraken.

Menswel Sport voert op een adequate manier de prestatieafspraken uit, vervat in de Huur- en exploitatieovereenkomst. De gebruikers geven positief kritisch commentaar op de dienstverlening.

2. De rolinvulling van de raad

Conclusie 2a
De raad ervaart de rol van kaderstellend orgaan te weinig, terwijl die rol er feitelijk wel is: De gemeenteraad krijgt kaderstellende nota's voorgelegd.
- De gemeenteraadsleden vervullen een kaderstellende rol en hebben de basisdocumenten voor het welzijnsbeleid en beleid rond sport en bewegen voorgelegd gekregen.
- In de P& C Cyclus wordt er naar gerefereerd en zou de kaderstelling steeds gepleegd kunnen worden
- Toch heerst in de gevoerde gesprekken de perceptie dat ze geen invloed hebben op hetgeen Menswel aan welzijnswerk zou moeten doen. Bij het beleid sport- en bewegen is dat beeld minder.

Conclusie 2b
De raad kan haar controlerende rol niet voor 100% vervullen, omdat de verantwoording van wat Menswel doet de raad niet bereikt.
- De raad krijgt alle P&C-documenten jaarlijks voorgelegd. Niet alle rapportages over het gevoerde beleid in de jaarrekening of de bestuursrapportages corresponderen een op een met hetgeen in enig jaar als voornemen is opgesteld.
- Menswel verantwoordt haar werk aan de gemeente via triaalrapportages en een jaarverslag. Deze bereiken de raad niet, terwijl hierin gedetailleerd wordt weergegeven wat in de wijken en dorpen leeft en wordt beoogd en wordt bereikt. Het college stuurt raadsinformatiebrieven op specifieke onderdelen van het sociaal domein. Formeel kunnen deze besproken worden in de commissie en raad. Er is in het verleden toelichting gegeven op het werk van Menswel in de commissie. In de commissie zijn de raadsleden formeel niet vertegenwoordigd

Conclusie 2c
De raad maakt onvoldoende gebruik van haar volksvertegenwoordigende om het beleid bij te stellen.
- Menswel haalt veel informatie op in haar werk. Speciaal ook met het fenomeen 'bakfiets', waar ze in gesprek treedt met burgers in alle dorpen. Hierover wordt zeer uitgebreid gerapporteerd. Deze informatie bereikt de raad niet, waarmee de raadsleden hun eigen volksvertegenwoordigende rol niet kunnen toetsen aan het geen de professionals op halen.
- Raadsleden kunnen wensen, vragen en behoeften van burgers over welzijn, sport bewegen en verbeteren van gebruik van accommodaties inbrengen of laten inbrengen in raadscommissies.
- Er kunnen raadsconferenties voorgesteld worden om thema's te bespreken. Dit gebeurt niet.
- Bij alle raadsvoorstellen bestaat de mogelijkheid de volksvertegenwoordigende rol uit te dragen.
- De portefeuillehouders staan open voor vragen en inbreng van raadsfracties. Hier wordt zelden gebruik van gemaakt.

4. Aanbevelingen

4. Aanbevelingen

Aanbeveling aan het college

1. **Maak beleidsinformatie en verantwoordingsinformatie in samenwerking met Menswel actief toegankelijk en draag deze uit.**

- Door zich meer te concentreren op het SMART-formuleren en toetsen van het beleid kan beter beoordeeld worden of de inzet doeltreffend is. Bij het meetbaar omschrijven kan gebruik gemaakt worden van tal van landelijke benchmarks. In dit verband is ook interessant te kijken naar de veerkrachtkaarten, die landelijk door wooncorporaties gebruikt worden om de leefbaarheid in de wijken te toetsen. In het rekenkameronderzoek 2024 is hier aandacht aan besteed.
- Dit geeft inwoners, gebruikers van de diensten van het werk van Menswel, het inzicht wat de gemeente doet om het welzijn van de inwoners op peil te houden en te vergroten. Het draagt bij aan het terugdringen van eventuele ervaren onvrede over de overheid teruggedrongen.

2. **Presenteer in de P&C-cyclus steeds de totale context van het welzijnsbeleid en beleid sport en bewegen. Ook over het beheer van binnensportaccommodaties is regelmatige rapportage over wat er speelt relevant.**

- Dit vergroot de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Aanbeveling aan de gemeenteraad

3. **Zie als gemeenteraad toe dat het college de gemeenteraad compleet en eenduidig informeert op een toegankelijke manier.**

- Als de gemeenteraad optimaal wordt geïnformeerd op het beleid en de uitvoering hiervan, kan zij haar kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol beter vervullen.
- Zo geeft het college van B&W invulling aan de actieve informatieplicht.

4. **Neem actief kennis van het werkplan van Menswel met de prestatieafspraken en de verantwoording via triaalrapportages en het jaarverslag en beoordeel deze op het door de raad vastgestelde beleid.**

- De volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraadsleden wordt versterkt als ze inzicht krijgen in wat er leeft in de samenleving via de verhalen en gevoelens van inwoners. Deze worden opgehaald door Menswel via de dagdagelijkse professionele contacten van de opbouwwerkers en jongerenwerkers met de inwoners en via de 'bakfiets'. De verslagmethode 'storytelling' draagt vanwege de aansprekende manier van verslagleggen ook bij aan het inzicht over de samenleving.

Deel 2 Nota van bevindingen

1. Inleiding onderzoek

1.1 Introductie

Het welzijnsbeleid en het beleid van het beheer van de binnensportaccommodaties en de uitvoering hiervan door Menswel in de gemeente Echt-Susteren vormen het onderwerp van dit rekenkameronderzoek. Het behoud en bevordering van het welzijn van de inwoners is een belangrijke taak van een gemeente. Hoe is het beleid omschreven en hoe wordt er aan gewerkt in Echt-Susteren zijn dan voor de rekenkamer logische vragen voor een onderzoek. De wens van raadsleden om meer zicht te krijgen op de uitvoering van het welzijnsbeleid door de welzijnsinstelling Menswel past hierin.

Omdat Menswel voor de gemeente zowel welzijnswerk uitvoert als ook het beheer van de binnensportaccommodaties is dit laatste aspect ook toegevoegd aan het onderzoek.

Een belangrijke vraag komt in dit rapport aan de orde: faciliteert het welzijnsbeleid en het beleid beheer binnensportaccommodaties de lokale beleidsuitvoerder Menswel om gewenste resultaten te boeken? De rekenkamer zocht naar de beschrijving van de doelen, het formuleren van de beoogde effecten om zo de effectiviteit van de inspanningen zichtbaar te maken. Hoe komt het beleid tot stand? Is er sprake van een opdrachtgever en een opdrachtnemer?

Deze nota van bevindingen biedt nadere informatie over de breedte van het thema sociaal domein. Veel facetten van het beleid zijn vervat in tal van gemeentelijke maar ook regionaal en landelijk ontwikkelde documenten.

Er is gesproken met de bestuurder van Menswel en meerdere medewerkers verantwoordelijk voor onderdelen van de uitvoering van het werk. Gemeentelijke ambtenaren gaven nadere toelichting op de aangeleverde documenten en op hun kijk op de probleemstelling. Vanuit het college van B&W is gesproken met de portefeuillehouders op onderdelen van het welzijnswerk, jeugdwerk, sociaal domein en sport. Ook met de coördinerend portefeuillehouder voor Menswel. Er is in een bijeenkomst gesproken met de fractiespecialisten van de gemeenteraad. Aan de hand van een gespreksleidraad stond de volksvertegenwoordiging ook stil bij haar rol. Verder is gesproken met twee 'gebruikers' van de diensten van Menswel. In Bijlage 1 staan de namen van de gesprekspartners weergegeven.

De informatiepositie van de gemeenteraad is anders dan die van de ambtenaren, het college van B&W en de bestuurder van Menswel. In dit rapport staan wij hier speciaal bij stil.

We beginnen in de volgende paragrafen met de doelstelling van het onderzoek en het normenkader. In hoofdstuk 2 staat het beleid van de gemeente centraal en worden de verschillende documenten besproken. Vervolgens wordt ingegaan op de welzijnsinstelling Menswel en de totstandkoming van de uit te voeren werkzaamheden. In hoofdstuk 3 staat de uitvoering centraal en de verantwoording. De rol van de gemeenteraad komt vervolgens aan de orde in hoofdstuk 4 en het oordeel op de onderzoeksvragen in het laatste hoofdstuk.

De begrippen welzijnsbeleid, welzijnswerk en welzijnswerker
De begrippen *welzijnswerk en sociaalwerk* worden naast elkaar gebruikt. De beleidsmedewerkers van de gemeente gaven aan "we gebruiken het begrip welzijnswerk niet meer". Toch komt het in de documenten vaak voor. Net als welzijnsbeleid en aspecten van het sociaal domein zoals opbouwwerk en samenlevingsopbouw. In de begroting van de gemeente Echt-Susteren wordt Menswel bijvoorbeeld de welzijnsinstelling genoemd, ook Menswel bezigt deze term. Waar eerder medewerkers van Menswel als functieomschrijving welzijnswerker hadden, heten ze nu overigens social worker, opbouwwerker en jongerenwerker.

De positie van het thema sport en bewegen
De Stichting Menswel Sport voert onderdelen uit van het beweegbeleid en sportbeleid van de gemeente Echt-Susteren, naast het beheer van de binnensportaccommodaties. Dit hangt nauw samen met het welzijnswerk van de Stichting Menswel Welzijn. Alleen het sportbeleid van de gemeente uitgevoerd door Menswel Sport, bespreken we in dit onderzoek.

De nota van bevindingen
Dit deel van het eindrapport heet '*de nota van bevindingen*'. In deze nota worden de bevindingen van de rekenkamer vanuit de bestudeerde documenten beschreven als ook de bevindingen en ervaringen van de geïnterviewden.

Er worden in deze nota geen conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. Deze volgen in '*de bestuurlijke nota*' nadat de geïnterviewden hun commentaar hebben gegeven op de feitelijke weergave van hun inbreng. De *bestuurlijke nota en de nota van bevindingen* worden als één rapport voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders, met verzoek om commentaar. Daarna rondt de rekenkamer het onderzoek af met een reactie op het commentaar van het college.

Vervolgens wordt het rapport aangereikt aan de gemeenteraad en volgt in een raadsconferentie een toelichting. Hierna zal het rekenkamerrapport in de gemeenteraad besproken worden.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is de doeltreffendheid van de uitvoering van het welzijnsbeleid en het beleid van het beheer van de sportaccommodaties door Menswel voor de gemeente Echt-Susteren te beoordelen.

"De gemeente stuurt op resultaten om kwaliteit te waarborgen." "Wij schatten zo goed mogelijk de toekomstige vraag in en berekenen de bijbehorende uitgaven."[1]
Het resultaat van het onderzoek levert voor de gemeenteraad en het college gegevens op, die het beleid en de uitvoering van het beleid duidelijk omschreven maken en verschillen tussen beleid en uitvoering op tafel leggen. Het resultaat levert dus inzicht op in de doeltreffendheid van beleid.

Een belangrijke uiting van de uitvoering van beleid wordt zichtbaar in het werkplan van Menswel en de zogenaamde triaalrapportages die Menswel aan de gemeente aanlevert.

De hoofdonderzoeksvragen van het onderzoek
De volgende hoofdonderzoeksvragen staan centraal:

1. Hoe is het welzijnsbeleid en het beleid van het beheer van de binnensportaccommodaties van de gemeente tot stand gekomen?

2. Hoe zijn de jaarlijkse prestatieafspraken tot stand gekomen?

3. Worden de doelen van het beleid in de vorm van de uitvoering door Menswel gehaald?

4. Worden de afspraken in het werkplan nagekomen?

5. Wat is de rol van de gemeenteraad?

[1] Visiedocument Het toekomstbeeld toegang Sociaal Domein Echt-Susteren

1.3 Normenkader en factoren van belang bij woonvisie en prestatieafspraken

Deelvraag	Norm
Beleid	
1. Hoe zijn het welzijnsbeleid en het sportbeleid stand gekomen? Hoe is het beleid beheer binnensportaccommodaties tot stand gekomen?	• Het welzijnsbeleid en het sportbeleid zijn in beleidsnota's vastgesteld. • De doelstellingen zijn duidelijk omschreven • Het beleid voor beheer binnensport-accommodaties is in een beleidsnota vastgesteld. • De doelstellingen zijn duidelijk omschreven.
2. Hoe zijn de prestatieafspraken voor Menswel tot stand gekomen?	• De prestatieafspraken zijn tot stand gekomen aan de hand van een gemeentelijke leidraad. • De prestatieafspraken zijn SMART geformuleerd.
Rol van de gemeenteraad	
Hoe is de gemeenteraad betrokken bij de totstandkoming van het beleid en prestatieafspraken met Menswel?	• De raad heeft duidelijke kaders gesteld op basis van voldoende informatie. • De raad is betrokken bij het opstellen van de doelstellingen. • De raad is op de hoogte van de gemaakte prestatieafspraken met Menswel.
Uitvoering	
3. Worden de doelen van het beleid gehaald als het gaat om de prestatieafspraken met Menswel?	• De procesdoelen (de wijze waarop de prestatieafspraken zijn gemaakt, evaluatie, koppeling aan beleidsdocumenten) op basis van het beleid zijn gehaald. Uitgesplitst naar: - welzijnswerk - beheer van de binnensportaccommodaties - sport
4. Worden de prestatieafspraken, te leveren door Menswel, gehaald?	• De inhoudelijke doelen van de prestatieafspraken zijn gehaald. De doeltreffendheid wordt aangetoond.
Rol van de gemeenteraad	
Hoe is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het beleid en de prestatieafspraken met Menswel?	• De informatie is voldoende om de controlerende rol in te vullen. Resultaten zijn gerapporteerd. • De raad heeft de mogelijkheid tot bijsturing. • De raad maakt gebruik van de mogelijkheid tot bijsturing.

2. Het beleid van de gemeente

2. Het beleid van de gemeente

2.1 De basis van het welzijnsbeleid

In het regionale document **Het beleidskader Sociaal domein Midden-Limburg Oost 2020-2028**, staan de uitgangspunten van het beleid omschreven, het werken aan de zelfredzaamheid en participatie van inwoners in een sterke samenleving met mensen die oog hebben voor elkaar en er voor elkaar zijn:

1. Inwoners zijn zelfredzaam
- Meer mensen zijn in staat om op eigen kracht hun eigen huishouden te organiseren
- Meer inwoners hebben de vaardigheden om om te kunnen gaan met de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven
- Minder mensen ervaren een drempel om mee te doen vanwege taal en geletterdheid

2. "Iedereen doet mee"
- In iedere buurt, wijk of dorp doen meer inwoners mee
- Het probleemoplossend vermogen van inwoners verbetert
- Meer inwoners investeren in het eigen sociale netwerk en ontmoeten elkaar

3. Inwoners helpen elkaar in hun eigen omgeving
- Inwoners vinden elkaar sneller en gemakkelijker voor hulp in hun omgeving.
- Inwoners vragen en bieden elkaar vaker actief hulp.
- Meer mantelzorg verlenen en vrijwilligerswerk verrichten

4. Inwoners leven gezond en veilig in hun eigen omgeving
- Inwoners ervaren dat de leefbaarheid van wijken toeneemt

Er is op al deze doelen een nulmeting bepaald met hulp van landelijke onderzoeken, zoals 'Waar staat je gemeente', GGD gezondheidsmonitor, Atlas en Leefbaarometer. Er zijn na 2020 updates geweest.

In 'Hoofdlijnenakkoord 2022-2026, Eenheid door vertrouwen', vastgesteld door de politieke partijen in Echt-Susteren PNES, CDA, DES, GroenLinks en D66 zijn de bovenstaande uitgangspunten nader uitgewerkt.
"Onze gemeente blijft een sociale gemeente voor de inwoners die ons extra hard nodig hebben." Accenten die worden gelegd zijn: begeleiding statushouders, behoud en uitbouw Huiskamer + -projecten, aandacht voor mantelzorgers, preventie en vroegsignalering van armoede en behoud goede en onafhankelijke clientondersteuning. Met Menswel wordt een project 'sociale boekhouder' opgestart om inwoners te helpen bij het verkrijgen van de juiste voorzieningen.
Verder staat aangegeven dat de mogelijkheden en kosten om cultuur en sport toegankelijker te maken voor kwetsbare volwassen in kaart worden gebracht en met de gemeenteraad gedeeld.
De sociale wijkteams worden gecontinueerd en geprofessionaliseerd. Jaarlijks zal over de voortgang van de ontwikkelingen worden gerapporteerd.

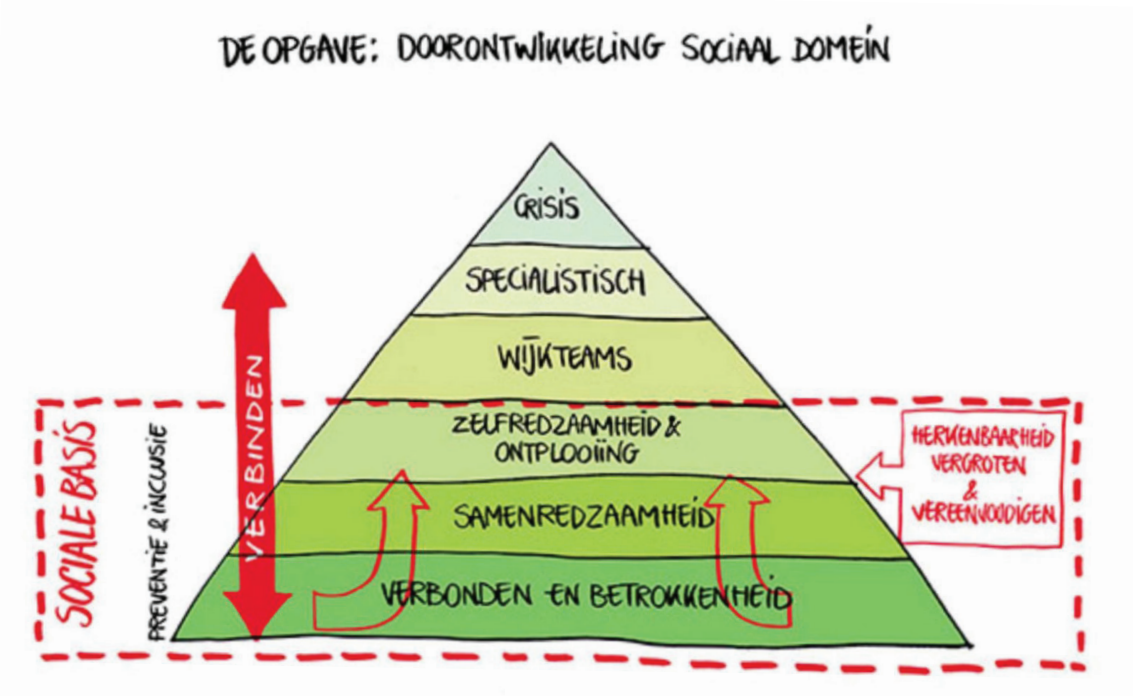
Doelstelling van dit programma:
'Meedoen', dat is de kortst mogelijke samenvatting van het maatschappelijke doel van het welzijnsbeleid of sociaal beleid aangegeven in **De gemeentelijke programmabegroting 2025**. Het meedoen geldt voor iedereen, jong en oud, ongeacht zijn maatschappelijke of economische positie, ongeacht of iemand beperkingen ondervindt of niet. De gemeente wil dat mogelijk maken door ruimte te bieden aan het particuliere initiatief om elkaar te ondersteunen. Als mensen en hun omgeving dit niet zelf kunnen, neemt de gemeente de verantwoordelijkheid om deze ondersteuning te organiseren of te faciliteren. Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding gebeurt door de gemeentelijke organisatie. De uitvoering van diverse werkzaamheden is voor een groot deel uitbesteed aan de plaatselijke welzijnsinstelling Stichting Menswel en de uitvoeringsorganisatie Servicecentrum MER afdeling Sociaal Domein en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Speciale aandacht in het beleid gaat uit naar: Jeugd tot 27 jaar, senioren, inwoners met minimuminkomen, inwoners met een kwetsbaarheid en/ of beperking.

[2] In de uitwerking is de pilot uiteindelijk volledig binnen de gemeente opgestart

Op het onderdeel “Een inclusieve samenleving, iedereen kan meedoen” faciliteert de gemeente de welzijnsorganisatie Menswel om zorg te dragen voor vrij toegankelijke cliëntondersteuning.
Binnen het domein Cultuur en Sport is er speciaal aandacht voor de uitvoering van de met Stichting Menswel Sport gesloten uitvoeringsovereenkomst voor de binnensportaccommodaties.

In het visiedocument **Het toekomstbeeld toegang Sociaal Domein Echt-Susteren** is de kern van het gemeentelijk beleid als volgt geformuleerd: “Een sterke integrale brede basisvoorziening; dichtbij, betrokken en proactief!”. Het visiedocument is een werkdocument dat ambtelijk in projectoverleggen aan de orde komt.
Het sociaal wijkteam vormt de toegang voor alle ondersteuning binnen het sociale domein. Door het sociaal wijkteam wordt integraal gewerkt en vanuit inclusie.
Het sociaal wijkteam is er voor alle inwoners van de 9 kernen in Echt-Susteren. Iedereen kan hier terecht voor informatie en/of ondersteuning op het gebied van het sociale domein. Het uitgangspunt is dat iedere inwoner maximaal kan participeren. De ‘eigen kracht’ en het eigen netwerk dienen optimaal te worden ingezet en waar nodig wordt ondersteuning geboden. Om ervoor te zorgen dat het sociaal wijkteam goed bekend is, moeten inwoners, via uiteenlopende kanalen, informatie krijgen over waar ze terecht kunnen en met welke vragen. Het streven is om het overgrote deel van de ondersteuningsvragen van inwoners aan de gemeente op het vlak van Jeugd, Wmo, Participatie, financiën en dergelijke via de sociale wijkteams op te lossen.
De gemeente stuurt op resultaten om kwaliteit te waarborgen. “Wij schatten zo goed mogelijk de toekomstige vraag in en berekenen de bijbehorende uitgaven. Met dit inzicht kan tijdig en passend worden ingespeeld op veranderingen. We maken inzichtelijk wat ondersteuning kost om kostenbewustzijn bij verwijzers, zorgaanbieders en inwoners te stimuleren.”

In het Projectplan ‘**Doorontwikkeling sociaal domein - lokale sociale basis**’ wordt de visie nader verdiept en in onderstaande piramide geïllustreerd. Het projectplan is door het college vastgesteld.
Er is gekozen voor een bredere benadering van de sociale basis. Deze heeft waarde in zichzelf; het gaat over de gemeenschap en de lokale sociale samenhang in de kernen. Maar het gaat ook om een instrumentele benadering; een sterke sociale basis om vanuit preventie, zelfredzaamheid, omkijken naar elkaar en lichte ondersteuning het beroep op gespecialiseerde zorg voor een deel overbodig te maken, terug te dringen of te vervangen.

Gezond en Actief Leven Akkoord GALA 2024-2026 is in 2023 ondertekend door de VNG, GGD GHOR Nederland, Zorgverzekeraars Nederland en het ministerie van VWS. Doel is een gezonde bevolking in 2040. Mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde omgeving met een sterke sociale basis. Hiermee wordt bijgedragen aan de verandering van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. Om de doelen in het GALA te kunnen behalen is voor gemeenten een nieuwe brede specifieke uitkering (SPUK) beschikbaar gesteld. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord.

In het plan van aanpak van de gemeente Echt-Susteren is beschreven op welke manier de gemeente in de periode 2024-2026 een bijdrage gaat leveren aan de doelen van het GALA. De thema's welzijn en sport raken elkaar. Het college heeft het plan in september 2023 vastgesteld en ingediend bij de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen.

Menswel is een belangrijke partij voor de uitvoering. Menswel kent een breed palet van uitvoering-staken, waaronder de exploitatie van de gemeentelijke binnensportaccommodaties en jongerencentra, de inzet van combinatiefunctionarissen, het jongerenwerk, het opbouwwerk en de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Het is volgens de gemeente deze brede taakstelling die Menswel in staat stelt om verbindingen te leggen tussen sport & bewegen, cultuur, gezondheid & preventie en de sociale basis.

2.2 De basis van het beleid sport en bewegen en beheer binnensportaccommodaties

De kaderstellende nota Sport- en beweegbeleid 2025-2030
De actualisatie van het sport- en beweegbeleid volgt na een periode van diverse landelijke en lokale ontwikkelingen die sport, bewegen en gezondheid als een samenhangend geheel benaderen. Deze nieuwe akkoorden en afspraken hebben bijgedragen aan het actuele beleid. De gemeente gaat het lokale sportakkoord en preventieakkoord verbinden met een focus op gezondheid. Ze wil met beide akkoorden meer onderlinge samenwerking, synergie en eenduidigheid in uitvoering organiseren. De hoofdpijlers in het sport en beweegbeleid zijn:

- Sport en bewegen voor iedereen.
- Vitale sport- en beweegaanbieders: Ondersteuning van sportverenigingen en andere
- aanbieders.
- Sportief opgroeien: stimulering van sportdeelname bij kinderen en jongeren.
- Waarde van sport en bewegen: benutten van de maatschappelijke meerwaarde van sport voor gezondheid, sociale samenhang en participatie.
- Sportinfrastructuur: versterking en verduurzaming van sportaccommodaties, buitenruimte en samenwerkingsplatforms voor sportaanbieders en inwoners.

In februari 2025 is de kaderstellende nota in de gemeenteraad aan de orde gesteld. Het college van B&W stelt het beleid vast en maakt *een uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen 2025-2030*. De gemeenteraad wordt over het uitvoeringsprogramma geïnformeerd via een Raadsinformatiebrief.

Huur- en exploitatieovereenkomst Menswel sport en de gemeente Echt-Susteren
De gemeente is eigenaar van de binnensportaccommodaties en laat het beheer uitvoeren door de Stichting Menswel Sport. Doel van de overeenkomst is het vastleggen van de verhoudingen om de hoge standaard van het voorzieningenniveau van de binnensportaccommodaties voor de profit-organisaties, non-profitorganisaties en de bezoekers en gebruikers van de accommodaties overeind te houden.

Constatering Rekenkamer
- Er is sprake van beleid op het brede terrein van welzijn en sport en beheer accommodaties. In verschillende documenten, zie ook bijlage 2, zijn de overeenkomsten in de beleidsdocumenten aanwijsbaar. De gehanteerde terminologie is niet steeds hetzelfde.
- Er is ook afstemming van beleid op de terreinen sport en welzijn.
- Niet alle genoemde documenten zijn in de gemeenteraad aan de orde gesteld.

2.3 De uitvoering weergegeven in de documenten van de Planning & Control-cyclus

De gemeenteraad stelt jaarlijks een kadernota vast, de programmabegroting en de jaarrekening; er zijn bestuursrapportages en raadsinformatiebrieven. Het college verantwoordt de uitvoering van het beleid in de jaarrekening, de twee bestuursrapportages en in raadsinformatiebrieven (RIB). Het karakter van de RIB's is dat het college tussentijds rapporteert over de stand van de uitvoering van het afgesproken beleid.

- In de programmabegroting 2025 zijn beleidsvoornemens gepresenteerd, zoals in 2.1 staat verwoord.
- In de tweede bestuursrapportage 2024 staan wijzigingen van de besteding van budgetten weergegeven. Hier is geen nieuw beleid geformuleerd.
- Er worden meerdere raadsinformatiebrieven aangeleverd. Er is in juli 2024 een RIB verschenen over de ontwikkelingen in jeugdzorg. In februari 2025 een RIB over het robuuste jeugdzorglandschap Limburg.
- In de jaarrekening 2023 wordt puntsgewijze opgesomd wat de beleidsdocumenten zijn waarop is geacteerd. Een verantwoording van het specifieke werk van Menswel staat hier een enkele keer terug te lezen. Verder staat er meermaals dat Menswel is gefaciliteerd om onderdelen van het werk op te pakken. Als voorbeeld geven we hierna weer wat er in de jaarrekening staat vermeld:

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we ervoor gedaan?	Wanneer heeft realisatie plaats gevonden?
Leefbaarheid en voorzieningenniveau		
Leefbare dorpen	Een plan van aanpak opgesteld voor de pilot doorontwikkeling sociale wijkteams die 1 januari 2024 van start is gegaan. De lokale sociale basis is versterkt. De inloop GGZ is in samenwerking met Menswel en METggz opnieuw vormgegeven. In buurthuis Sint Joris en in het wijksteunpunt Susteren zijn buurtkamers van start gegaan ten behoeve van de kwetsbare inwoners. Voorbereidingen voor de start van een locatie Maatschappelijk Opvang zijn in 2023 gerealiseerd. In 2024 kan de maatschappelijke opvang van start.	Continu
Centrale ontmoetingsplekken	Centrale ontmoetingsplekken. Realisatie van een gemeenschapshuis in de kern Susteren.	

Constatering rekenkamer
Er is veel beleid in beleidsdocumenten omschreven, zoals in 2.2 weergegeven. In de verantwoording in de P&C-documenten is niet overal, zoals in het voorbeeld hiervoor, een directe link gelegd met de beleidsdocumenten.

2.4 De Stichting Menswel in de gemeente Echt-Susteren

Menswel richt zich met zijn medewerkers op het versterken van de dorpsgemeenschappen en vrijwilligersinitiatieven: de sociale basis. De sociaal werkers opereren in de nabijheid van mensen en gemeenschappen. Zij bevorderen de dialoog tussen inwoners, gemeente en ketenpartners en stimuleren de zelfwerkzaamheid en het tot stand komen van burgerinitiatieven.

In het werkplan staat aangegeven dat de gemeente aan zet is de te bereiken doelen en voorwaarden waaronder deze gerealiseerd worden, vast te stellen. Menswel is de deskundige op het vlak van de uitvoering van het sociaal werk en bepaalt hoe de dienstverlening wordt uitgevoerd. Op basis van de concrete werkpraktijk verzamelt Menswel signalen en hij adviseert waar nodig de gemeente over mogelijke bijstellingen in het beleid of de opdracht aan Menswel. De stichting geeft aan dat een goede en duurzame relatie op basis van vertrouwen en wederzijds respect zowel ambtelijk als bestuurlijk essentieel is.

De sociaal werkers zijn de professionals van Menswel. De sociaal werkers leggen de nadruk op het begeleiden van processen. Beschouwende en analytische vaardigheden zijn belangrijk: wat constateren de professionals en wat is het maatschappelijk effect van het werk? De sociaal werkers kennen de omgeving en ze zijn bekend bij de burgers. De sociaal werkers ontwikkelen, beschrijven en verantwoorden de diensten.

De verschillende onderdelen van het welzijnswerk van Menswel
Het opbouwwerk is gericht op de verbetering van de leefbaarheid in de dorpen. "Een actieve buurt met betrokken inwoners!".[3] De opbouwwerkers werken samen met andere professionals in het basisteam Sociaal Wijkteam. Ze hebben hierbinnen vooral oog voor de 'vertaling van het individu naar het collectief'.

In het Steunpunt Vrijwilligers werkt Menswel aan het versterken van vrijwilligerswerk. Dit is de centrale plek voor informatie, advies en bemiddeling op het gebied van vrijwilligerswerk. Het Steunpunt geeft informatie over wet- en regelgeving, organiseert scholing en bemiddelt tussen vraag en aanbod via de vacaturebank. Hierbij wordt samengewerkt met verenigingen.

Cliëntondersteuning De cliëntondersteunende diensten van Menswel zoals binnen het Sociaal Wijkteam, de ouderenadvisering en mantelzorgondersteuning, zijn gebundeld in één dienst: clientondersteuning. Daarnaast levert Menswel ondersteuning aan statushouders met woonbegeleiding, de taallessen en hij versterkt vrijwilligerswerk en begeleidt vrijwilligers bij de zogenaamde "zachte landing ".

Jeugdwerk en jongerenwerk. Vanuit het opbouwen van een vertrouwensband met groepen jongeren wordt preventief gewerkt, om problemen te normaliseren en overlast te beperken. Hierbij wordt nauw samengewerkt met vele partners in het sociale domein, de scholen en in jongerencentra.

Sportstimulering en cultuur Op het snijvlak van welzijn en sport vinden veel activiteiten plaats. Aangegeven wordt dat sport en bewegen verbindt. Een accent ligt op de sportbevordering in het basisonderwijs, BIND Partners in sport, een beweegprogramma senioren en onder ander schooljudo in het basisonderwijs. In het Jaarverslag 2023 wordt een uitgebreide opsomming en verantwoording weergegeven.

Het werk van de Stichting Menswel Sport
De missie van de Stichting Menswel Sport is de gemeentelijke binnensportaccommodaties op efficiënte en zorgvuldige wijze exploiteren en beheren. Op deze wijze worden zoveel mogelijk burgers in staat gesteld gebruik te maken van betaalbare veilige, schone, voldoende toegeruste binnensportaccommodaties. Zo kunnen ze deelnemen aan een gevarieerd sport- en beweegaanbod. Dit draagt bij aan het bevorderen van 'positieve gezondheid'.

[3] Uit het werkplan Menswel 2024

2.5 De totstandkoming van het werkplan van Menswel

In de gemeentelijke programmabegroting 2025 staat aangegeven: Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding gebeurt door de gemeentelijke organisatie. In de praktijk vindt vorming van beleid in samenspraak plaats: Menswel en de gemeente.

In de documenten van de beleid- en budgetcyclus worden in de programmabegroting en de jaarrekening de meeste beleidsdocumenten opgesomd, die hiervoor beschreven zijn op de onderdelen welzijn en sport.

De beleidsmedewerkers werkzaam in het Maatschappelijk Domein: "We hebben geen welzijnsbeleid, wel beleidsstukken over onderdelen van het brede sociaal beleid waarin *het voorliggende veld*[4] en de sociale basis in benoemd zijn. Er is een visiedocument: toekomst van het sociaal domein. Daarin geven we onze visie weer en daarin staat ook de rol van het welzijnswerk.
Van daaruit wordt het werkplan van Menswel gevuld met activiteiten, acties en doelen. Er is een regionale visie en lokaal beleid van doorontwikkeling waarin Menswel kan reageren op de visie van de gemeente."

De welzijnsinstelling Menswel ziet veel in de praktijk in de wijken en dorpen in de gemeente Echt-Susteren. De instelling komt met veel nieuwe feiten over inzichten in de samenleving, aldus de ambtenaren Maatschappelijk Domein. "De basis is de uitvoeringsovereenkomst uit 2017, daar is veel bepaald en vastgelegd en het werkplan geeft daarvan updates. Dit heeft zich ontwikkeld en steeds aangepast. Wat zegt de praktijk?"
"Deskundigheid moeten we vaak halen bij de uitvoering. We zijn afhankelijk van de ogen en oren van de uitvoering. De jongerenwerker, de opbouwwerker of de Wmo-consulent, hun ervaringen zijn van belang."
De social werkers van Menswel bevestigen deze houding: "Vragen worden bij ons teruggelegd, kennis bij ons opgehaald, ons netwerk wordt gebruikt."
De beleidsmedewerker sport geeft de rol van Menswel aan: "Menswel kijkt met een professionele bril wat nodig is en kan zich goed verplaatsen in wat voor de inwoners belangrijk is en gevraagd wordt."

Er wordt bestuurlijk wisselend gedacht over de positie van Menswel. Sommigen zeggen dat er een relatie is van opdrachtgever opdrachtnemer. De gemeente geeft de opdracht. De coördinerend portefeuillehouder: "We maken zo min mogelijk visies en zijn vooral praktisch bezig met korte lijntjes naar de ambtenaren. Er zijn korte lijnen met Menswel en de directeur. Dan heb je niet veel papier nodig. Wat wij belangrijk vinden moeten ze doen: daar waar iets speelt in de samenleving of met asielzoekers. Het is slechts een uitvoerende organisatie."

De wethouder Jeugd geeft aan: "We komen tot prestatieafspraken. Weinig beleid, wel afspraken. Ik spreek de jongerenwerker heel regelmatig. Ik loop een werkdag mee. Dit levert een positieve houding op en toont betrokkenheid in deze gezinsgevoelige portefeuille. Zo zie en hoor ik of er bijvoorbeeld een betere aanhechting met het onderwijs moet komen. Is hetgeen is ingezet, het beste om te doen, of moeten we samen bijschaven?"

De wethouder Wmo: "Beleid wordt hier bedacht, opgezet, uitgeschreven uitgezet en gemonitord." Maar ook wordt door hem gesteld: "Menswel constateert nieuwe beleidspunten in het veld en die komen bij ons terug of bij het sociaal wijkteam. Hoe minder beleid, hoe minder je eraan hoeft te houden en hoe meer maatwerk je als gemeente kan bieden. Als wij niks horen van onze ambtenaren, niets uit de samenleving en van de individuele raadsleden, dan gaat het goed. Het is een verschrikkelijk passieve houding van de bestuurder, maar het werkt wel."

Wethouder Sport ziet de plek van de beleidsvorming als iets van de gemeente. De nota Sport- en beweegbeleid 2025- 20230 is net door de raad besproken en vormt de basis voor een uitvoeringsprogramma. Dit programma wordt voor een groot deel door Menswel uitgevoerd. De instelling heeft

[4] Het voorliggende veld is een term die wordt gebruikt binnen het sociaal domein en verwijst naar een bestaande voorziening of regeling die eerst moet worden ingezet voordat er aanspraak kan worden gemaakt op specifieke ondersteuning of voorzieningen vanuit de overheid, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of de jeugdwet.

wel meegedacht bij de beleidsvorming. "Er is een goede verstandhouding. Men conformeert zich aan de afspraken op hoofdlijnen. Voor de toekomst is er een verbetering mogelijk van de uitvoering van de afspraken op het gebied van het sport en beweegbeleid en accommodaties."
De directeur/bestuurder geeft aan: "We voeren inhoudelijke gesprekken met het bestuur en met de ambtenaren. Er zijn korte lijnen en we staan beide open voor kritische opmerkingen. De gemeente geeft niet slechts een opdracht, maar geeft ruimte. De gemeente moet beleid maken: welke kant we als uitvoeringsinstelling op gaan, moet vastliggen. Er moet een meerjarenperspectief zijn, op zijn minst op hoofdlijnen. Daarnaast kunnen wij met de gemeente anticiperen op nieuwe ontwikkelingen."

De social werkers: "We hangen niet achterover en nemen ook niet iets klakkeloos over van de gemeente. We denken na: wat is ons maatschappelijk nut? Waartoe zijn wij op aarde, wat is onze meerwaarde? Dat geven we sterk terug als daar vragen komen."

Constatering rekenkamer
- De bestuurders, ambtenaren en de medewerkers van Menswel geven verschillende antwoorden op de vraag: wie stelt het beleid op?
- De beleidsvorming geschiedt in samenspraak, de ervaringen van Menswel worden betrokken bij het bepalen van het beleid en het formuleren in het werkplan van de uit te voeren activiteiten.

3. Het werkplan en de uitvoering

3. Het werkplan en de uitvoering

De instelling maakt samen met de gemeente een werkplan en levert een jaarverslag aan. Daarnaast rapporteert ze 3 keer per jaar de voortgang van de uitvoering van de prestatieafspraken in triaalrapportages. Als voorbeeld gaan we in op het werkplan 2024 op het onderdeel opbouwwerk en toetsen de prestatieafspraken via de tweede triaalrapportage. Over de overige onderdelen van het werk geven we enkel de kern van de rapportages weer.

1. Wat wil de gemeente bereiken?
2. Wat gaat Menswel daarvoor doen?
3. Wat gaat het kosten?
4. Wanneer dienen de prestaties geleverd te zijn?
5. Wat zijn de te leveren prestaties?
6. Welke informatie dient ze aan te leveren in de rapportages?

3.1 De opdracht

1	Wat wil de gemeente bereiken?	1	Opbouwwerk: per kern realiseren van een actieve buurt met betrokken bewoners. Door het inrichten van een wijksteunpunt.
2	Wat gaat Menswel daarvoor doen?	2.1 2.2	2.1 Wijkopbouwwerk verrichten als onderdeel van de sociale wijkteams in bestaande wijksteunpunten. 2.2 Het leveren van ondersteuning van vrijwillige wijkdiensten die niet de trede van zelforganisatie bereiken.
		Ad 2.1	Ad 2.1 Hiervoor gaat men elf diensten en activiteiten inzetten: • Maatwerk leveren • Netwerk en de sociale leefomgeving in kaart brengen • Vinden van mensen die zich willen inzetten • Vaststellen van mate van burgerschap en bepalen ondersteuningsbehoefte • Te bereiken doelen bepalen als ook de prikkels die stimulerend werken • Verbinden van initiatieven, mensen attent maken op elkaar • Proces aanjagen en aan de gang gaan met groepsdynamica • Zich zo veel mogelijk overbodig maken • Vraaggericht ondersteunen • De band met de bewoners behouden en signalen ophalen • De opbouwwerker verbindt zich aan het sociaal wijkteam en vertaalt individuele vraagstukken naar collectief aanbod gericht op behoud van zelfredzaamheid in een goede sociale woonomgeving. Zij bouwt mede aan de samenleving en activeert vrijwilligersgroepen, burgers en netwerk.
		Ad 2.2	Het instandhouden, ondersteunen en begeleiden van kerngerichte vrijwillige wijkdiensten. Diensten in dit kader zijn: 'klapperproject', taalcoaches, faciliteren bij jaarlijkse activiteiten zoals: collecte Jantje Beton, Sint Maarten, Burendag en Buitenspeeldag; Kinderkookschool Susteren Werven, plaatsen en ondersteunen respijtzorgvrijwilligers

3	Wat gaat het kosten?		Per activiteit wordt dit uitgedrukt in uren inzet en geld.
4	Wanneer dienen de prestaties geleverd te zijn?		Per activiteit worden de uren van de professionals weergegeven en het aantal weken per jaar dat ze ingezet worden.
5	Wat zijn de te leveren prestaties?	5.1	Wijkopbouwwerk vanuit bestaande wijksteunpunten a. Instandhouding wijksteunpunten. b. Inventarisatie behoeften activiteiten; vraaggericht werken. c. Vinden van vrijwilligers(organisaties). d. In totaal tenminste 4 burgerinitiatieven in de kernen ondersteunen. e. Verzorgen van tenminste 3 publicaties ter verkrijging van actieve burgers/ vrijwilligers. f. De opbouwwerker richt zich op de verenigingen en groepen die in de wijk actief zijn of worden.
		5.2	Wijkdiensten a. Het gemeentebreed faciliteren van tenminste 30 afnemers van het klapperproject. b. Het gemeentebreed faciliteren van tenminste 20 afnemers van het project taalcoach c. Het werven, opleiden en begeleiden van inwoners die (on)georganiseerd hulp uitvoeren via de sociale wijkteams in de thuissituatie of in wijksteunpunten ten behoeve van de doelgroep.
6	Welke informatie dient Menswel aan te leveren in de rapportages?	6.1	Wijkopbouwwerk vanuit bestaande wijksteunpunten a. Activiteitenoverzicht per wijksteunpunt en aantal deelnemers. b. Beschrijving ondersteuningsbehoefte per initiatief (per kern/ wijksteunpunt) met korte beschrijving voortgang per initiatief en resultaten. Wat is het effect van tussenkomst opbouwwerker? c. Omschrijving integraal werken met het sociaal wijkteam.
		6.2	Wijkdiensten a. Aantal unieke vrijwilligers per kern. b. Overzicht verrichte diensten per kern (aantal bereikte inwoners). c. Omschrijving manier van coördineren, begeleiden, werven.

3.2 De verantwoording van de uitvoering

3.2.1 De verantwoording van het opbouwwerk in de tweede triaalrapportage

	Welke informatie dient Menswel aan te leveren?	De verantwoording
6.1	Wijkopbouwwerk vanuit bestaande wijksteunpunten.	
a	Activiteitenoverzicht per wijksteunpunt en aantal deelnemers.	Volgens verzoek weergegeven.
b	Beschrijving ondersteuningsbehoefte per initiatief (per kern/ wijksteunpunt) met korte beschrijving voortgang per initiatief en resultaten. Wat is het effect van tussenkomst opbouwwerker?	b en c wordt in de rapportage gecombineerd. Hier wordt uitgebreid gerapporteerd over de voortgang per initiatief. De resultaten van het werk zijn niet gemakkelijk te destilleren uit de rapportages. Het effect van de tussenkomst van de opbouwwerker wordt niet verwoord. Er staat een uitgebreid en informatief overzicht van hetgeen is opgehaald per kern tijdens de zogenaamde zomertoer per bakfiets. Zicht op wat er leeft in de verschillende dorpen. "door op pad te gaan krijgen we een beeld van wat er speelt in de dorpen, horen we signalen, die we kunnen oppakken, draagt bij aan netwerk en sociale kaart; er is aandacht voor mensen."
c	Omschrijving integraal werken met het sociaal wijkteam.	
6.2	Wijkdiensten	
a	Aantal unieke vrijwilligers per kern.	Aantal uniek vrijwilligers is weergegeven.
b	Overzicht verrichte diensten per kern (aantal te bereiken inwoners).	Aantal en bereikte deelnemers.
c	Omschrijving manier van coördineren, begeleiden en werven.	De inzet wordt nader beschreven.

3.2.2 Verantwoording overige onderdelen

De verantwoording van de overige onderdelen wordt in de tabel bondig weergegeven:

	Welke informatie dient Menswel aan te leveren?	De verantwoording
A	Ondersteuning koepel seniorenvereniging	De aangeleverde informatie betreft hoofdzakelijk het aantal activiteiten en het aantal deelnemers.
B	Speelvoorzieningen	De aangeleverde informatie is inhoudelijk van aard en er wordt naar de opbouwwerkrapportage verwezen.
C	Adviesraad sociaal domein	De aangeleverde informatie beperkt zich hoofdzakelijk tot enkele data.
D	Sportstimulering en Cultuur	De aangeleverde informatie is uitgebreid van kwantitatieve aard, per deelproject weergegeven. Eventuele wijzigingen t.o.v. vastgesteld werkplan staan niet verwoord maar worden in het bilateraal overleg met contactambtenaar besproken.
E	Steunpunt vrijwilligerswerk	De aantallen van interventies zijn aangeleverd; er worden tal van signalen weergegeven vanuit de ervaringen binnen het steunpunt, bijvoorbeeld: steeds meer wordt duidelijk dat de overlappende werkgebieden binnen het welzijnswerk vragen om een multidisciplinaire aanpak. Er is toenemende behoefte aan buurtgerichte hulp, hiervoor is een werkgroep ingesteld. Behoefte aan vrijwilligers is groot, er worden meerdere type acties ondernomen.
F	Begeleiding van uitkeringsgerechtigden naar vrijwilligerswerk	Er wordt vooral een kwalitatieve rapportage aangeleverd.
G	Maatschappelijke stages	Er worden uitgebreide kwantitatieve gegevens weergegeven.
H	Huiskamerproject	Er is een overzicht aangeleverd met de aantallen deelnemers en ontwikkelingen en signalen vermeld.
I	Cliëntondersteuning en onafhankelijke clientondersteuning	De diensten aan clientondersteuning worden in tabellen weergegeven en er wordt een toelichting gegeven.
J	Mantelzorgwaardering	Er staat een operationele weergave.
K	Woonbegeleiding statushouders	Er is een kwantitatieve weergave van de inspanningen als ook een uitgebreide meer inhoudelijke toelichting.

L	Jeugdwerk en jongerenwerk	Het aantal contacten met jongeren via het ambulante jongerenwerk staat weergegeven. Ook het aantal keren preventieve inzet. Verder een korte beschrijving per 'vindplek' en contactmomenten met bewoners per wijk. Verder een overzicht van het accommodatiegericht jongerenwerk. Ook een beschrijving van de activiteiten rond bijvoorbeeld het Talenthouse. Een weergave van het jongerenwerk op scholen met een kwantitatieve weergave
M	Menswel Sport Beheer binnensportaccommodaties	Harde afspraken: de prestaties staan vervat in de exploitatieovereenkomst. Op een goede en evenwichtige manier moeten ze de accommodaties ter beschikking stellen, veilig en schoon. Objectiviteit: Keurmerk Veilig & Schoon. Sportvloeren keuringsmodellen. Op basis van de informatie in de begroting en de mondelinge tussenrapportages beoordeelt de gemeente de uitvoering.
N	Menswel Sport op basis van beleidsplan Sport en bewegen 2025-2030	Mondelinge toelichting gemeente. "We werken aan een uitvoeringsprogramma. Er komt een actualisering van het bestaande inclusief het nieuwe in operationele sturingsinformatie. De afspraken zullen SMART worden geformuleerd. Ze zijn tot nu toe niet zo opgeschreven. Toelichting manager Sport van Menswel: "we zijn bezig met het concreet vastleggen wat we doen, wat de resultaten zijn en wat de effecten"

Constatering rekenkamer

- De rekenkamer constateert dat in de triaalrapportage en in de rapportages van Menswel Sport niet alles wordt verantwoord, zoals bijvoorbeeld de concrete effecten van de inbreng van de opbouwwerkers. Bijvoorbeeld bij 3.2.1 onder 6.1. b en c wordt uitgebreid gerapporteerd over de voortgang per initiatief, maar de resultaten van het werk zijn niet gemakkelijk te destilleren uit de rapportages.
- In 3.2.2 geeft de rekenkamer aan op welke onderdelen er anders wordt gerapporteerd dan afgesproken.
- Bij Menswel Sport (onder N) moet nog een uitvoeringsprogramma met specificatie van de te leveren prestaties worden opgesteld.

3.3 Kwantitatieve verantwoording en kwalitatieve verantwoording

In meerdere gesprekken komt naar voren dat effecten van de inzet van welzijnswerk niet altijd te meten zijn. In deze paragraaf gaan we hier op in.
De gemeente stuurt op resultaten en kosten om de kwaliteit te waarborgen (Visiedocument)
"Wij schatten zo goed mogelijk de toekomstige vraag in en berekenen de bijbehorende uitgaven. Met dit inzicht kan tijdig en passend worden ingespeeld op veranderingen. We maken inzichtelijk wat ondersteuning kost om kostenbewustzijn bij verwijzers, zorgaanbieders en inwoners te stimuleren."

Bij de oplevering van de triaalrapportage elke 4 maanden komen de ambtenaren met de medewerkers van Menswel bij elkaar. Grote verrassingen komen de beleidsmedewerkers niet tegen omdat er tussentijds al contact gezocht is als er iets niet goed loopt. "We bespreken wat er gebeurt in het jeugdwerk of bij sport. Daar leggen we de verbinding. Kunnen we aansluiten met valpreventie, of wij zijn al met dit bezig. Het wordt zo meer en meer een integraal verhaal."
"We kijken niet naar de uurtjes, maar eerder naar wat er in een dorp speelt, of er daar iets nieuws kan komen: daar zien we dit, dit en dit en daar kunnen we samen meer dat, dat en dat. Ga daarmee aan de slag."

De instelling heeft een bepaalde mening over het format van de triaalrapportage. "We willen meer vertellen buiten het format. De kopjes zijn door de gemeente vastgesteld. Hadden wij graag anders gezien. We gaan naar een nieuwe opdracht in 2026: hoe moet het worden weergegeven?

Meermaals wordt aangegeven dat het effect van het welzijnswerk niet te meten is. De gemeente doet een poging in de bijlage van het beleidsplan MLO. Door een nulmeting als basis te nemen via benchmarks, zoals 'Waar staat je gemeente'. Na de nulmeting is er geen vervolg gegeven aan het inzichtelijk maken van de effecten. In de uitwerking van de prestatieafspraken met Menswel wordt niet een op een gerefereerd aan de gestelde doelen. De resultaten van de benchmarks zijn niet zichtbaar in het werkplan en de verantwoording op de 4 doelen en de indicatoren die daaraan gekoppeld worden. Een aantal andere indicatoren van het CBS en 'Waar staat je gemeente' staat wel in de jaarrekening 2023.

In de opdrachten aan Menswel staan de verwachte resultaten wel aangegeven. In de verantwoording in het jaarverslag (2023) en in de triaalrapportages doet de instelling inspanningen om de resultaten te beschrijven of cijfermatig uit te drukken. Men is zelf niet in alles tevreden over de verantwoording en zet het fenomeen 'storytelling' in.
Storytelling is het vertellen of presenteren van een verhaal om de impact van het werk te laten zien voor beleidsmakers en de samenleving. Idealiter ziet de aanpak er als volgt uit: schets een situatie (wat speelt in de samenleving); hoe ziet de begeleiding er uit; wat is het resultaat (bijvoorbeeld de emoties van inwoners).

Samen met de universiteit Amsterdam heeft Sociaal Werk Nederland een rekenmethode ontwikkeld die data op het vlak van welzijn opleveren. Deze wil Menswel gaan gebruiken om meer te sturen op effecten van het werk. Men wil zo rapporteren dat de effecten van het werk zichtbaar worden.
"We staan aan het begin, maar gaan de meerwaarde aantonen."

De wethouder Wmo geeft aan dat uitgesproken tevredenheid van bezoekers in de Huiskamer, die terugkomen en het verder vertellen, voor hem ook veel waarde heeft.

De beleidsmedewerker van de gemeente geeft aan: "Wanneer is armoedebeleid geslaagd, wanneer is eenzaamheid voorkomen? Dit kan voor een deel via cliëntentevredenheidsonderzoeken, GGD rapportages, met daarin de cijfers over aantallen eenzamen en maatschappelijke deelnames. Er was een GGD-rapportage over jeugd. Dit was aanleiding om verbeteringen aan te brengen. Dit is in samenwerking met Menswel opgepakt."
Een Vlaams-Nederlands gebruikersonderzoek van zwembaden schetst een -positief- beeld van de dienstverlening en faciliteiten in het zwembad de Bandert in Echt. De gebruikers van het zwembad zijn geënquêteerd en geven een oordeel op de schaal van 1 tot 10 van ruim een 8.

Met Menswel Sport heeft de wethouder Sport een goede verstandhouding. "Men conformeert zich aan de hoog-over-afspraken. Voor de toekomst is er een verbetering mogelijk en nodig van de uitvoering van de afspraken. Duidelijker detailafspraken op het gebied van het sport- en beweegbeleid. Geldt ook voor de accommodaties. We zijn weliswaar tevreden, de verenigingen zijn dit ook." Als er iets niet goed is, komen ze bij de wethouder en in de praktijk is dit niet vaak. Er zijn wel verbeteringen mogelijk in de sportaccommodaties: hoe kun je de ruimtes multifunctioneler gaan inzetten?

Constatering rekenkamer
- De gemeente geeft enerzijds in de beleidsplannen meetbare doelen aan en verwacht in het format werkplan van Menswel meetbare resultaten. Anderzijds geeft men in de gesprekken meermaals aan dat de resultaten niet meetbaar zijn.
- De instelling streeft sterk naar het zichtbaar maken van de effecten van haar inzet in het welzijnswerk.
- Landelijk wordt er al veel gemeten, zoals door de GGD, CBS, 'waar staat je gemeente'. Kritische prestatie-indicatoren zijn zo in te zetten en te toetsen, ook in het welzijnswerk.
- Er zijn hoge verwachtingen van het fenomeen 'storytelling' bij de gemeentelijke ambtenaren en de instelling.

3.4 Hoe kijken inwoners, raadsleden, bestuurders en beleidsmedewerkers naar Menswel

Er is een positief beeld van Menswel bij inwoners en een brede kennis van de instelling in wat ze doet en zouden moeten doen. De inwoners hebben een positief beeld over de dienstverlening van Menswel Sport. Dit is aangetoond in het onderzoek onder gebruikers van het zwembad de Bandert.

De 'gebruikers' van de diensten die de rekenkamer heeft gesproken, geven een genuanceerd beeld. Een actieve 'gebruiker' geeft aan dat Menswel in haar kringen heel bekend is en goed staat aangeschreven. Ze werkt al 25 jaar in een huiskamerproject en er is een goede afstemming. Ook over de rol bij Respijtzorg ziet ze de instelling professioneel werken. Op de ondersteuning op het onderdeel Steunouders is ze minder tevreden.

Een andere 'gebruiker' die met haar vereniging traint en speelt in de Reinhoudhal in Susteren is positief over de dienstverlenende houding. Er wordt snel geacteerd op vragen. Bij de interne afwikkeling van de vragen binnen Menswel merkt de gebruiker op dat deze niet altijd naar tevredenheid verloopt. Dit gaat men nu ook bij de afdeling Sport bespreken. De functie van de zogenaamde halbeheerder was in het verleden duidelijk omschreven. Nu lijkt het toezicht meer bij de gebruikers zelf te liggen.

De informatie opgehaald bij de rondgang met de 'bakfiets'[5], geeft aan dat de inwoners Menswel als een vanzelfsprekende en vertrouwenwekkende instelling zien.

De raadsleden geven het volgende beeld van Menswel:
- D66: wordt door mensen gezien als belangrijke schakel tussen inwoners en de gemeente
- DES: het is belangrijk dat medewerkers van Menswel in alle doelgroepen van de gemeente 'duiken'.
- LS: Menswel is een gemakkelijk aanspreekpunt voor burgers; eigenlijk een organisatie die alles ondersteunt 'van baby tot ouder'; het is ook belangrijk dat Menswel niet zo ambtelijk is, contact met hen kan gemakkelijk worden gelegd.
- CDA: Menswel is een mooi verlengstuk van de gemeente.
- PNES: Menswel opereert op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, is goed om naar elkaar te luisteren, samenwerken in wensen en mogelijkheden; Menswel kan echt een verbindende rol spelen.

Bestuurders van de gemeente geven een overwegend positief beeld van Menswel, los van de toebedeelde rol (opdrachtnemer, of bron van kennis van wat in de wijken inwoners in de gemeente leeft). De beleidsmedewerkers spreken positief over de samenwerking met Menswel. "Er is een team-relatie zowel in de beleidsvoorbereiding als bij de terugkoppeling."

Constatering rekenkamer
- Bij inwoners, raadsleden, wethouders en beleidsmedewerkers van de gemeente bestaat veel kennis over wat de instelling doet en is men overwegend positief over het werk van de instelling.

[5] zie 3.2.1, 6.1.b

4. De rol van de gemeenteraad

4. De rol van de gemeenteraad

In het gesprek met de rekenkamer kwamen van de fractievertegenwoordigers de volgende inzichten en meningen naar voren:

PNES: het beleid wordt door het college van B&W gemaakt, de gemeenteraad wordt betrokken. Menswel komt als thema of met presentaties in commissievergaderingen aan de orde. Bij de kaderstellende raadsnota Sport en beweging, in de raadsvergadering van februari heeft de raad nog de kans gehad kaders aan te geven. Wat opvalt is dat de raad alleen via een motie iets kan indienen of via een toezegging van de wethouder.

Een vertegenwoordiger van de raadsfractie Lijst Samenwerking (LS) geeft aan dat het financieel goed gaat in de gemeente, maar of alles 'smart' is opgeschreven, weggezet en wordt verantwoord, is de vraag. Het college bepaalt heel veel. Het coalitieakkoord geeft een aantal hoofdlijnen. Er zijn veel regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van welzijn. Als raad staan we op afstand en laten we ons ook op afstand zetten. De raad stelt niet de vragen: waarom gaat het goed en wat kan beter? In de beleid- en budgetcyclus wordt welzijn en sport opgenomen, net als heel veel andere onderwerpen. Op momenten dat die documenten in de raad komen moeten fracties keuzes maken wat ze aan de orde stellen.

PNES: voor welzijn zou meer de plan-do-check- act-cyclus moeten worden gehanteerd. Wat is de huidige (ist) situatie en waar willen we heen (soll). Smart is heus wel mogelijk: maar dan moet men het wel samen willen en het erover hebben samen.

De vertegenwoordiger van het CDA geeft aan dat men in deze gemeente gewend is om ruime kaders mee te geven aan het college; het gaat goed, en we hebben vertrouwen in de mensen op de werkvloer. Je moet niet willen om als raad aan micromanagement te doen.

DES: er is meer informatie nodig voor de raad, misschien is er wel nog meer dan enkel de triaalrapportages.

Groen Links geeft als reactie: zou het niet interessant zijn om het college op te dragen om over de uitvoering van het werk van Menswel meer schriftelijke informatie proactief te delen bv via een RIB?

D66: je kunt je als raadslid wel beter voorbereiden als je voorbereidende stukken krijgt. Ook voor de commissievergaderingen.

CDA: Wat is onze rol bij Menswel? Nu wordt ingestemd met jaarlijkse rapportages, niemand piept. Blijkbaar is de behoefte er niet, anders werd er wel gevraagd. Als er signalen zijn dat dingen mis gaan, dan piept iedereen.

De wethouder Wmo geeft aan dat het college veel aanbiedt en via de commissies veel informeert. Maar in de commissies zitten geen raadsleden.

De coördinerend portefeuillehouder zegt: "Ik heb in tien jaar tijd van de gemeenteraad nooit de vraag gekregen: wat doet Menswel? Er is veel vertrouwen in hoe wij het doen.

Constatering rekenkamer

- De raadsleden geven aan vooral via de P&C-documenten jaarlijks geïnformeerd te worden, waarbij de informatie van Menswel moet concurreren met tal van andere informatie.
- In het jaarplan, het jaarverslag van Menswel en de verantwoording via de triaalrapportages wordt veel inzicht gegeven in het welzijnswerk, sport en beheer. Ook over de beleving van welzijn van inwoners. De raadsleden kennen deze documenten niet.

5. Beoordeling normenkader bij welzijnsbeleid en beheer sportaccommodaties en prestatieafspraken

5. Beoordeling normenkader bij welzijnsbeleid en beheer sportaccommodaties en prestatieafspraken

Deelvraag	Norm
Beleid	
1. Hoe zijn het welzijnsbeleid en het sportbeleid stand gekomen? Hoe is het beleid beheer binnensportaccommodaties tot stand gekomen?	• Het welzijnsbeleid en het sportbeleid zijn in beleidsnota's vastgesteld. • De doelstellingen zijn duidelijk omschreven • Het beleid voor beheer binnensport-accommodaties is in een beleidsnota vastgesteld. • De doelstellingen zijn duidelijk omschreven.
2. Hoe zijn de prestatieafspraken voor Menswel tot stand gekomen?	• De prestatieafspraken zijn tot stand gekomen aan de hand van een gemeentelijke leidraad. • De prestatieafspraken zijn SMART geformuleerd.
Rol van de gemeenteraad	
Hoe is de gemeenteraad betrokken bij de totstandkoming van het beleid en prestatieafspraken met Menswel?	• De raad heeft duidelijke kaders gesteld op basis van voldoende informatie. • De raad is betrokken bij het opstellen van de doelstellingen. • De raad is op de hoogte van de gemaakte prestatieafspraken met Menswel.
Uitvoering	
3. Worden de doelen van het beleid gehaald als het gaat om de prestatieafspraken met Menswel?	• De procesdoelen (de wijze waarop de prestatieafspraken zijn gemaakt, evaluatie, koppeling aan beleidsdocumenten) op basis van het beleid zijn gehaald. Uitgesplitst naar: - welzijnswerk - beheer van de binnensportaccommodaties - sport
4. Worden de prestatieafspraken, te leveren door Menswel, gehaald?	• De inhoudelijke doelen van de prestatieafspraken zijn gehaald. De doeltreffendheid wordt aangetoond.
Rol van de gemeenteraad	
Hoe is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van het beleid en de prestatieafspraken met Menswel?	• De informatie is voldoende om de controlerende rol in te vullen. Resultaten zijn gerapporteerd. • De raad heeft de mogelijkheid tot bijsturing. • De raad maakt gebruik van de mogelijkheid tot bijsturing.

Bij de beoordeling van de normen worden de volgende categorieën gebruikt:

De gemeente voldoet grotendeels aan de norm.

De gemeente voldoet gedeeltelijk aan de norm.

De gemeente voldoet niet/ nauwelijks aan de norm.

Het behalen van de norm ligt in de toekomst. Aandachtspunt voor de rol van de raad.

5.1 Oordeel op de onderzoeksvragen

Per deelvraag en per geformuleerde norm wordt hierna een oordeel gegeven. In hoofdstuk 3 van de Nota van Bevindingen is het oordeel over de onderzoeksvragen gedetailleerd weergegeven.

Beleid: Hoe is het welzijnsbeleid tot stand gekomen?
Hoe is het sport- en beweegbeleid tot stand gekomen?

- Het welzijnsbeleid is in beleidsnota's vastgesteld.

  - Het welzijnsbeleid is in een tal van documenten vastgelegd. Overigens niet allemaal door de gemeenteraad vastgesteld. Sommige op basis van een regionale visie, andere op basis van lokaal beleid. De bestuurders en de beleidsmedewerkers van de gemeente geloven meer in pragmatisme en komen met Menswel tot werkplannen. De directeur Menswel hecht aan een duidelijk omschreven sturing vanuit de gemeente.

  - Het sport- en beweegbeleid 2025-2030 is recent ook vastgesteld en legt een directe relatie met het welzijnsbeleid. De verwachtingen van de gemeente en Menswel zijn hooggespannen om het beleid te gaan vertalen in uitvoeringsprogramma's.

- De doelstellingen van het welzijnsbeleid zijn duidelijk omschreven.

  - Het gaat om de sociale basis, die vanuit preventie, zelfredzaamheid, omkijken naar elkaar en lichte ondersteuning het beroep op gespecialiseerde zorg voor een deel overbodig maakt (de piramide op blz. 25)
  - In enkele andere begrippen wordt de kern van het beleid ook aangegeven: Meedoen van alle inwoners, het bieden van een integrale proactieve basisvoorziening en vangnet voor wie hulp nodig heeft.
  - Menswel weet wat de doelstellingen zijn en vertaalt die in coproductie met de gemeente tot werkplan.
  - De doelstellingen van sport- en beweegbeleid zijn duidelijk omschreven. Sport en bewegen voor iedereen, speciaal ook kinderen. Benutten van maatschappelijke meerwaarde van sport voor gezondheid, sociale samenhang en participatie.

Beleid: Hoe zijn de prestatieafspraken welzijn en sport met Menswel tot stand gekomen?

- De prestatieafspraken zijn tot stand gekomen aan de hand van een gemeentelijke leidraad.

  1. De prestatieafspraken zijn in samenspraak met Menswel tot stand gekomen in een werkplan aan de hand van een gemeentelijke leidraad van 6 vragen.
  2. De bestuurders van de gemeente verschillen van mening of er sprake is van opdrachtgever-opdrachtnemer verdeling. Men erkent dat veel van wat beoogd wordt, gebaseerd is op basis van praktijkervaringen van Menswel.
  3. De beleidsmedewerkers spreken van coproductie met Menswel bij het tot stand komen van het werkplan.
  4. De prestatieafspraken voor het beweeg- en sportbeleid komen in het op te stellen uitvoeringsprogramma.

- De prestatieafspraken zijn SMART geformuleerd.

  - De afspraken zijn specifiek (S) acceptabel (A), relevant (R) en tijdgebonden (T) omschreven, maar niet steeds meetbaar (M).
  - De bestuurders en beleidsmedewerkers geven aan dat het meetbaar maken in het welzijnsbeleid moeilijk is. Wel wordt door zowel Menswel als de gemeente aangegeven dat er meetbare afspraken te formuleren zijn, zoals bij 'Waar staat je gemeente' en de Universiteit van Amsterdam samen met Sociaal Werk Nederland.
  - Voor het beweeg- en sportbeleid worden in het op te stellen uitvoeringsprogramma aangescherpte prestatieafspraken geformuleerd.

Beleid: Hoe is het beleid van het beheer van de binnensportaccommodaties door Menswel tot stand gekomen?

- Het beleid van het beheer van de binnensportaccommodaties is vastgesteld.

  - Het beleid is in een huur- en exploitatieovereenkomst met Menswel weergegeven en wordt steeds teruggekoppeld via het jaarverslag van Menswel.

- De doelstellingen van het beheer van de binnensportaccommodaties zijn duidelijk omschreven.

  De doelstellingen spreken voor zich.
  - De hoge standaard overeind houden van het voorzieningenniveau van de binnensportaccommodaties voor organisaties en gebruikers.
  - Het op zorgvuldige wijze beheren, onderhouden en exploiteren van de binnensport-accommodaties met tarieven die in een juiste verhouding staan tot de geboden kwaliteit.
  - Een betaalbaar, hoog kwalitatief aanbod van sport- en beweegprogramma's realiseren ten behoeve van diverse doelgroepen en leeftijdscategorieën.

Beleid: Hoe zijn de prestatieafspraken met Menswel Sport voor beheer binnensportaccommodaties tot stand gekomen?

- De prestatieafspraken zijn tot stand gekomen aan de hand van een gemeentelijke leidraad.

  - De prestatieafspraken zijn in de huur- en exploitatieovereenkomst vastgelegd. De gemeente geeft aan dat de afspraken zullen worden aangescherpt.

- De prestatieafspraken zijn SMART geformuleerd.

  - De afspraken zijn SMART geformuleerd en worden getoetst zoals bij de doelstellingen verwoord.

Rol gemeenteraad bij de beleidsvorming: Hoe is de raad betrokken bij de totstandkoming van het beleid en prestatieafspraken met Menswel?

- De raad heeft duidelijke kaders gesteld op basis van voldoende informatie.

  - De genoemde beleidsdocumenten zijn niet allemaal aan de raad aangeboden. De programmabe groting en het Hoofdlijnenakkoord zijn voorgelegd evenals het Beleidskader sociaal domein Midden-Limburg Oost 2020-2028 en de regiovisie Jeugd en Gezin 2023-2028. Het visie-document "Het toekomstbeeld toegang Sociaal Domein" is (inhoudelijk) beschreven in het Projectplan doorontwikkeling dat door het college is vastgesteld. Het visiedocument zelf is alleen in het ambtelijk overleg besproken en niet door het college vastgesteld.
  - Voor het bestuur en de beleidsmedewerkers is het werkplan van Menswel een belangrijk beleidskader, waarin (nieuwe) beleidszaken vervat worden. De gemeenteraad krijgt het werkplan niet voorgelegd voor kaderstelling.
  - Het sport- en beweegbeleid 2025-2030 is via een kaderstellende raadsnota aan de raad voorgelegd. Het college gaat aan de gang met een uitvoeringsprogramma. Hierover wordt de raad te zijner tijd geïnformeerd via een raadsinformatiebrief
  - Al lang bestaat er een Huur- en exploitatieovereenkomst Stichting Menswel Sport. In de Jaarrekening wordt aan deze overeenkomst gerefereerd. Hierin is al jaren geen aanpassing geweest. Dit gaat wel gebeuren.

- De raad is betrokken bij het opstellen van de doelstellingen.

  - Het werkplan van Menswel wordt niet aan de raad voorgelegd; hiermee is de raad niet betrokken bij de specifieke doelstellingen die in het werkplan worden geformuleerd.

- De raad is op de hoogte van de gemaakte prestatieafspraken met Menswel.

  - De prestatieafspraken staan vervat in het werkplan Menswel. De raad krijgt hier geen exemplaar van toegestuurd.
  - De raad zal te zijner tijd wel in kennis worden gesteld van de inhoud van het uitvoeringsprogramma Bewegen en Sport via een raadsinformatiebrief.

Uitvoering: Worden de doelen van het beleid gehaald als het gaat om de prestatieafspraken met Menswel?

- De procesdoelen (de wijze waarop de prestatieafspraken zijn gemaakt, evaluatie, koppeling aan beleidsdocumenten) op basis van het beleid zijn gehaald.

  - De gemeente heeft de toetskaders aangegeven. Menswel rapporteert via het jaarverslag en de Triaalrapportages.
  - In de prestatieafspraken in het werkplan is de link naar de beleidsdocumenten niet een op een te leggen.
  - De omschreven doelen (los van de beleidsdocumenten, geïnitieerd op pragmatisme) worden duidelijk omschreven vertaald in uit te voeren opdrachten. Deze worden grotendeels ook zo verantwoord. Op onderdelen zijn de resultaten niet omschreven en wordt kwantitatief in aantallen deelnemers gesproken en niet in termen van bijvoorbeeld beleidsdoel 1: Inwoners zijn zelfredzaam. Meer inwoners hebben de vaardigheden om te kunnen gaan met de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.
  - Vandaar dat Menswel streeft naar meer storytelling als manier om resultaten te laten zien. Ook mikt zij op effecten van Sociaal Welzijn Nederland, die helpt met het tastbaar maken van effecten van het werk.

- De doelen voor de werkterreinen van de uitvoering door Menswel zijn behaald.

  - Op alle 4 de terreinen (het opbouwwerk, het steunpunt Vrijwilligerswerk, de clientondersteuning en Jeugd en jongerenwerk) worden doelen gerealiseerd. De rekenkamer kan deze niet exact beoordelen omdat ze niet allemaal worden verantwoord of de resultaten zichtbaar zijn gemaakt.
  - Een aantal doelstellingen krijgen in de jaarrekening het predicaat continu en zijn niet daarmee niet te beoordelen.
  - De doelen voor het beheer van de binnensportaccommodaties zijn gehaald. Er is bij de gemeente wel behoefte de doelen bij te stellen en daarmee ook de prestatieafspraken.

Uitvoering: Worden de prestatieafspraken te leveren door Menswel gehaald?

- De inhoudelijke doelen van de prestatieafspraken zijn gehaald. De doeltreffendheid wordt aangetoond.

  - In paragraaf 3.2 worden de uit te realiseren prestatieafspraken van Menswel gelegd naast de schriftelijke verantwoording in de triaalrapportages en het jaarverslag. Niet op alle onderdelen wordt feitelijk verantwoord wat er is uitgevoerd. Voor een deel geschiedt dit in overleggen met de betreffende beleidsambtenaren of in de groepsbespreking van de triaalrapportages.
  - Op veel onderdelen is de inzet doeltreffend. Op onderdelen nog niet, maar streeft met name Menswel naar meer tastbare verantwoording.

Rol: Hoe is de gemeenteraad geïnformeerd over de uitvoering van de werkzaamheden van Menswel?

- De informatie is voldoende om de controlerende rol in te vullen. Resultaten zijn gerapporteerd.

  - De raad laat via de deelnemers aan het onderzoek weten een beeld te hebben van het functioneren van Menswel, zie 3.4.
  - Er is een toezegging om de raad te informeren over het uitvoeringsprogramma bewegen en sport
  - Er is in de Commissie Maatschappij het afgelopen jaar uitgebreid gerapporteerd over de wijkteams, zoals in het Hoofdlijnenakkoord is aangegeven.
  - Er is niet gerapporteerd over de triaalrapportages en over het jaarverslag van Menswel.
  - De raad ontvangt niet de jaarverslagen van Menswel. Ook niet bijvoorbeeld hetgeen opgehaald wordt over wat er leeft bij burgers in de wijken met de 'bakfiets'.
  - De raad ontvangt niet de inzichten uit 'de storytelling'. Het met andere woorden beschrijven van de effecten van de inspanningen van het welzijnswerk.

- De raad heeft de mogelijkheid tot bijsturing.

  - In formele zin heeft de raad de mogelijkheid tot bijsturing in de kadernota en de programmabe groting, als daar op het onderdeel welzijn of sociaal domein of sport en bewegen of Menswel voorstellen worden gedaan.
  - Ook kunnen raadsinformatiebrieven van het college worden geagendeerd.
  - Op eigen initiatief kan er altijd iets geagendeerd of geïnitieerd met bijvoorbeeld een motie vreemd aan de orde van de dag.

- De raad maakt gebruik van de mogelijkheid tot bijsturing.

  - De raadsleden geven aan niet vaak bij te sturen. Tijdens de raadsvergadering in februari heeft de raad actief gereageerd op de kaderstellende nota Sport- en beweegbeleid 2025-2030. "Kom terug naar de raad als de hoeveelheid geld niet voldoende blijkt te zijn".

Bijlage

Bijlage 1 Gesprekspartners

Voor het onderzoek is gesproken met personen namens de gemeente en Menswel en 'gebruikers' van de diensten van Menswel.

- Een actieve vrijwilliger uit Echt voor meerdere initiatieven en met veel contacten met Menswel
- Een lid van een vereniging die gebruik maakt van de Reinhoudhal in Susteren
- De heer Peter Pustjens, wethouder, met in portefeuille welzijn en coördinerend portefeuillehouder Menswel van de gemeente Echt-Susteren
- Mevrouw Kim Leurs, wethouder, met in portefeuille beheer binnensportaccommodaties en sport
- Mevrouw Inge Minkenberg, wethouder, met in portefeuille jeugdzorg
- De heer Geert Frische, wethouder, met in portefeuille WMO

- De heer Jacco Haagmans directeur bestuurder Stichting Menswel
- Mevrouw Terry van der Aa, manager sociaal werk Stichting Menswel
- De heer Glen Dahmen, manager sport en bewegen Stichting Menswel
- De heer Hamed Alam, jeugd en jongerenwerk Stichting Menswel
- Mevrouw Dina Wolfs, opbouwwerk en vrijwilligerswerk Stichting Menswel

- Teamleider Maatschappelijk Domein gemeente
- Beleidsmedewerker Welzijn & Sport gemeente
- Strategische Bestuursonderhandelaar/Clustercoördinator Maatschappelijk Domein gemeente
- Kwartiermaker doorontwikkeling Sociaal domein gemeente
- Beleidsmedewerker WMO, opbouwwerk gemeente

- Mevrouw Riny Hees, gemeenteraadslid voor de fractie PNES
- De heer Jo Tummers, partijlid PNES
- De heer Jos Wackers, gemeenteraadslid voor de fractie Lijst Samenwerking
- De heer Bert Hendricks, gemeenteraadslid voor de fractie Lijst Samenwerking
- De heer Julien Penders, gemeenteraadslid voor de fractie CDA
- De heer Thijs Wetermans, gemeenteraadslid voor de fractie Groen Links
- De heer Jan Cremers, gemeenteraadslid, voor de fractie DES
- De heer Tom Denis, gemeenteraadslid voor de fractie D66

- Mevrouw Martijntje Hermans, raadsgriffier van de gemeente Echt-Susteren
- De heer Guus van Balkom, gemeentesecretaris gemeente Echt-Susteren

Bijlage 2 Documentenlijst en literatuurlijst

- De statuten Stichting Menswel
- 2018 getekende uitvoeringsovereenkomst
- 20161220 beleidskader-Menswel
- Bestuurlijk jaarverslag Menswel 2023
- Governance-code Menswel
- Huur- en exploitatieovereenkomst Stichting Menswel
- Jaarverslag Menswel Sport 2023
- Jaarverslag Menswel Welzijn Echt-Susteren 2023
- Visiedocument jongerenwerk Menswel
- Het werkplan Echt 2024 van Stichting Menswel
- De triaalrapportages
- De begroting van de gemeente Echt-Susteren
- 'Hoofdlijnenakkoord 2022-2026, Eenheid door vertrouwen', vastgesteld door de politieke partijen in Echt-Susteren PNES, CDA, DES, GroenLinks en D66.
- Het schema waarbinnen Menswel zijn positie ziet binnen het welzijnswerk, positieve gezondheid en andere gebieden van het welzijnswerk, de zorg en het sociaal domein
- Beleidskader SD MLO 20202028- Raadsbesluit
- Beleidskader SD MLO 2020-2028
- GALA-Spuk 2024-2026 v4 printversie
- Projectplan doorontwikkeling sociaal domein- collegeadvies
- Projectplan doorontwikkeling sociaal domein- lokale sociale basis
- Regiovisie Jeugd en Gezin 2023-2028
- Regiovisie Jeugd en Gezin 2023-2028- bijlagen
- Regiovisie Jeugd en Gezin 2023-2028- Raadsbesluit
- Kaderstellende nota Sport- en beweegbeleid 2025- 20230
- Visiedocument Het toekomstbeeld toegang Sociaal Domein Echt-Susteren
- Jaarrekening 2023
- Bestuursrapportage tweede 2024
- Raadsinformatiebrief 1 juli 2024 en 1 februari 2025

Bestuurlijke reactie

Gemeente Echt-Susteren

Rekenkamer
T.a.v. S. Strous
Postbus 450
6100 AL ECHT

Nieuwe Markt 55, Echt
Postbus 450, 6100 AL Echt
Tel. 0475 - 478 478
info@echt-susteren.nl
www.echt-susteren.nl
KvK 51651866
BTW (NL00)19.06.483.B01
NL86 BNGH 0285 1023 70
BIC-code BNGHNL2G

- 3 JULI 2025

Echt, 1 juli 2025 **Verzonden:**

Onderwerp:	Bestuurlijke reactie op conclusies en aanbevelingen rekenkameronderzoek 'Welzijnsbeleid en beheer binnensportaccommodaties"	**Ons kenmerk:**	Z25/187608-D - 271350
Team:	Team Maatschappelijk Domein	**Bijlage(n):**	
Uw brief van:	27 mei 2025	**Behandeld door:**	Bo Diederen
Uw kenmerk:			

Geachte heer Strous,

Het college van burgemeester en wethouders van Echt-Susteren bedankt de rekenkamer voor het gedegen onderzoek naar de doeltreffendheid van het welzijnsbeleid en het beheer van de binnensportaccommodaties, uitgevoerd door Menswel. Het rapport biedt waardevolle inzichten en aanbevelingen die ons ondersteunen in de verdere doorontwikkeling van het sociaal domein en de sportinfrastructuur binnen onze gemeente.

Ten aanzien van de doelstellingen zijn door de rekenkamer de volgende conclusies en aanbevelingen in het rapport opgenomen:

Conclusies

1.a.1. Het welzijnsbeleid is zo geformuleerd dat het bij een juiste uitvoering doeltreffend is.

1.a.2. Het beleid sport en bewegen en het beheer binnensportaccommodaties is zo geformuleerd dat het bij een juiste uitvoering doeltreffend is.

1.b.1. De doeltreffendheid van de prestatieafspraken van het welzijnsbeleid is op onderdelen aanwijsbaar, op onderdelen ook niet.

1.b.2. De doeltreffendheid van de prestatieafspraken voor sport en bewegen kan aanwijsbaar worden bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma. De doeltreffendheid van de prestatieafspraken bij het beheer binnensportaccommodaties is aanwijsbaar.

Aanbevelingen aan het college van B&W

1. Maak beleidsvorming en verantwoording van de uitvoering in samenwerking met Menswel meer inzichtelijk.
2. Presenteer in de P&C-cyclus steeds de totale context van het welzijnsbeleid en beleid sport en bewegen. Ook over het beheer van binnensportaccommodaties is regelmatige rapportage over wat er speelt relevant.

Bestuurlijke reactie

Het college merkt op dat de rekenkamer in haar beoordeling en aanbevelingen bezien vanuit de duale kaders een andere interpretatie hanteert van de rolverdeling tussen raad, college en uitvoeringsorganisatie Menswel. Waar de rekenkamer aangeeft dat de gemeenteraad meer betrokken zou moeten worden bij beleidsuitvoering en prestatieverantwoording, is het college van mening dat sprake is van een heldere taakverdeling: de raad stelt kaders vast; het college voert uit en informeert de raad (naar behoefte).

Menswel vervult in deze context een rol als uitvoeringsorganisatie onder directe aansturing van het college. Het college beschouwt het niet als wenselijk noch noodzakelijk dat de gemeenteraad in detail wordt betrokken bij de uitvoering van beleid of de onderliggende werkafspraken met Menswel. De gemeenteraad wordt op hoofdlijnen geïnformeerd via de reguliere Planning & Control-cyclus en waar nodig via aanvullende raadsinformatiebrieven en bespreking van onderwerpen in de commissie Maatschappij.

Aanbeveling 1 – Inzichtelijkheid beleidsvorming en uitvoering

Het college onderschrijft het belang van transparantie richting de raad, maar benadrukt dat dit moet plaatsvinden op hoofdlijnen. De mate waarin werkplannen, triaalrapportages of jaarverslagen van uitvoerende organisaties met de raad gedeeld worden, wordt zorgvuldig afgewogen in het licht van de taakverdeling tussen raad en college.

De gemeente werkt al vele jaren met Menswel samen voor de uitvoering van maatschappelijke taken op het gebied van welzijn en sport. Deze samenwerking is belangrijk voor de leefbaarheid in onze dorpen en wijken. Tot nu toe gebeurt deze samenwerking hoofdzakelijk via jaarlijkse subsidieverlening en een exploitatieovereenkomst voor de binnensportaccommodaties.

In 2025 wordt samen met Menswel hard gewerkt om deze samenwerking op een andere manier vorm te geven: middels verticale samenwerking. Op 2 juli 2025 wordt de raad in de gelegenheid gesteld wensen en/of bedenkingen kenbaar te maken met betrekking tot het voornemen tot de verticale samenwerking met Menswel.

Aanbeveling 2 – Integreer welzijn, sport en beheer in de P&C-cyclus

Het college herkent de wens van de rekenkamer om de samenhang tussen welzijn, sport en het beheer van binnensportaccommodaties beter zichtbaar te maken in de Planning & Control-cyclus. Tegelijkertijd merkt het college op dat in de gemeentebegroting is gekozen voor een programmatische indeling met meerdere onderliggende producten. Het beleid op het gebied van welzijn en sport en bewegen is verspreid over twee programma's en verschillende producten.

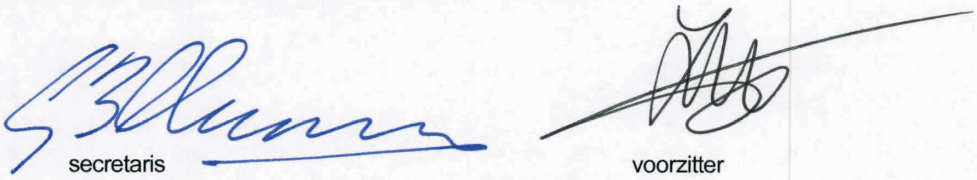
Door deze opzet is het in de huidige structuur niet mogelijk om de totale context van beleid, uitvoering en beheer op één plek in de begroting (en andere P&C-documenten) te presenteren. Wel ziet het college mogelijkheden om in de begroting, jaarrekening en bestuursrapportages meer expliciete verwijzingen op te nemen naar onderlinge samenhang tussen de betrokken producten. Op die manier kan de integraliteit van beleid en uitvoering beter tot uiting komen, zonder de gekozen systematiek van de begroting aan te passen.

Tot slot

Het college ziet het onderzoek van de rekenkamer als een nuttige bijdrage aan het gesprek over bestuurlijke verhoudingen, transparantie en de uitvoering van het sociaal domein. Tegelijk blijft het college vasthouden aan de uitgangspunten van dualisme en taakverdeling. De aanbevelingen worden zorgvuldig meegewogen bij de verdere inrichting van de beleids- en verantwoordings-cyclus.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders gemeente Echt- Susteren,

secretaris voorzitter

Reactie rekenkamer

Nawoord Rekenkamer Echt-Susteren

De Rekenkamer Echt-Susteren heeft de brief van het college van B&W van de gemeente Echt-Susteren over het rekenkameronderzoek 2025 gelezen.

In de reactie staat dat de Rekenkamer een andere interpretatie geeft aan het dualisme dan het college. Het college geeft aan zorgvuldig te wegen welke informatie hij de gemeenteraad geeft. In het rapport staat bij de conclusies op de rol van de raad aangegeven waarom de gemeenteraad meer inzicht in documenten zou moeten krijgen. Niet om zich bezig te houden met de uitvoering, maar wel om de kaderstelling én de controlerende rol beter te kunnen vervullen. En ook om meer inzicht te krijgen als volksvertegenwoordiging in wat er in de wijken en dorpen door Menswel wordt 'opgehaald'.

Het is positief te lezen dat het college zich gaat inspannen om meer expliciete verwijzingen op te nemen naar de onderlinge samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen op het gebied van welzijn, sport en het beheer.

Wij adviseren de gemeenteraad de conclusies en aanbevelingen over te nemen. Het college geeft aan op welke wijze hij met de aanbevelingen wil omgaan. Het is aan de gemeenteraad om te oordelen of deze wijze (zorgvuldig te wegen) voldoet aan haar verwachtingen en de aanbevelingen van de Rekenkamer.

Stef Strous
15 juli 2024

Opdrachtgever	(Onafhankelijke) rekenkamer gemeente Echt-Susteren
Titel	Rekenkamer onderzoek 2025: Welzijnsbeleid en beheer binnensportaccommodaties uitgevoerd door Menswel
Status	Tekstueel definitief
Datum	15 juli 2025
Samenstellers	Stef Strous, (onafhankelijke) rekenkamer gemeente Echt-Susteren
Opgemaakt door	Dave Stevens, Studio Mayday
Foto	Menswel
Postadres	Gemeente Echt-Susteren Postbus 450 6100 AL Echt
Bezoekadres	Nieuwe Markt 55 6101 CV Echt
Telefoonnummer	0475 478 478
Emailadres	info@echt-susteren.nl

Rekenkamer
Echt-Susteren